

str. 5-6 = Brosneta 12
m.f.

Primorski dnevnik

Postna plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo
Cena 50 lir
TRST, nedelja 7. februarja 1965
Leto XXI. - Št. 32 (6010)

Kultura v deželi

Naši čitatelji se verjetno ne bodo več spominjali poročila o zborovanju, ki je bilo 26. aprila lani v prostorih tržaškega Circolo della Cultura e delle Arti, na katerem so odlični kulturniki naše dežele obravnavali na pobudo imenovanega krožka in tržaške filozofske fakultete vsa najvažnejša kulturna vprašanja vseh treh pokrajin. Teda so izvolili poseben odbor, ki je sestavljen »Splošne zaključke« zborovanja, ki vsebujejo štiri točke in prav v četrti je rečeno, da mora imeti »kultura v deželi Furlanija-Juljska krajina istočasno na logo deželne funkcije z valorizacijo in koordinacijo bogastva tradicionalnega bogastva, nacionalno funkcijo v smislu neprovincionalne kulture in evropsko funkcijo, ki je v srečanju in dialogu s kulturo stvarnostjo slovenske manjšine ter slovenskega in nemškega sveta, ki na deželo mejita«. Drugi del omenjenih zaključkov pa nasteva v štirih točkah, predloge, ki so prišli na zborovanje do izraza o tem, kaj vse je potrebno v naši deželi storiti glede tržaške univerze, knjižnic, muzejev in umetniških galerij, dramskega gledališča itd. Končno zaključki poudarjajo, da se tržaški CCA že sedaj pridružuje predlozi videmskih združenj in ustanov, ki namenjajo podobna zborovanja nadaljevali.

In prav tako nadaljevanje bo danes v Vidmu pod nazivom »Deželni zbor kulturnih ustanov F. - J.K.« na pobudo posebnega pripravljalnega odbora petih videmskih uglednih kulturnikov. Ta odbor je pripravljen za udeležence iz vse dežele, ki jih bodo danes prebrali, in sicer: o kulturnih društvih, katerih poročilo je podpisalo več kot trideset društev iz Vidma in Gorice in Ceda ter med njimi tudi prosvetno društvo »Ivan Trirkov«; o ladinjski ali furlanski kulturi; o kulturnih ustanovah (videmska akademija, arhivi, knjižnice itd.); o solstvu in vzgoji; o sodobni literaturi in umetnosti; o muzejih in razstavah antične umetnosti; o spomenikih in pejzažu ter končno o glasbenih, kinematografskih in gledaliških prireditvah. Vsako poročilo vsebuje tudi konkretne predloge.

Prav ti predlogi na so važni ne samo za večinski narod v naši deželi, temveč morda še bolj za kulturo naše slovenske skupnosti v njej. Tako se npr. predlaga v prvem poročilu, naj bi občinski in pokrajinski ter deželni svet poskrbeli za ustrezno financiranje prosvetnih društev in krožkov, deželni odbor pa naj bi imel posebno odgovornost za kulturo, ki bi bilo ločeno od odbornišva za solstvo ter bi koordiniralo delo raznih društev pri čemer bi mu stal ob strani poseben odbor strokovnjakov, katerega bi imenoval Koordinacijski center prosvetnih društev Furlanije-Juljske krajine, ki se sedaj ustanavlja.

Zelo zanimiv je predlog, ki vsebuje poročilo o ladinjski kulturi: ustanovi naj se predvsem posebna »Casa della friulanaità« z ustreznimi dvoranami in sobami za predavanja, knjižnico, arhive itd., v njej pa bi imele svoje prostore razne ustanove, ki se ukvarjajo za ladinjsko ali furlarsko kulturo. »Casa della friulanaità« naj bi bila srce furlanstva, se poudarja v prvi točki omenjenih predlogov. Se bolj zanimiv pa je predlog za omenjenih solah in enotnih srednjih solah in sicer najmanj ero uro tedensko. Nadalje vse ustanove, ki delujejo za obrambo in v okviru furlanstva morajo imeti najširšo podporo predvsem pa: študijske ustanove, gledališke družine, periodični tisk v furlanskem jeziku, zbori in folklorne skupine, literarne skupine in etnografske muzeje — tako da bo vsaka ustanova obrazložila deželne svoje programe in potnoma. S posebnim deželnim zakonom pa naj se podpre »Centro di studi ladini«, ki je ustanovljen pri »Societa filologica friulana«; tržaška postaja RAI TV naj vsak dan oddaja vesti v furlanskem jeziku, poskrbi naj za gledališka dela, televizijske oddaje in literarne sestavke — vse v furlanščini.

Glede založniške dejavnosti pa okrog dvajset založnikov knjig in periodičnega tiska

predlaga med drugim, naj vse šole v deželi pomagajo pri širjenju in branju periodičnega tiska, pri čemer je potrebno širiti zlasti v osnovnih in srednjih solah tisk v furlanskem jeziku. Važen je zlasti predlog, naj predsedstvo dežele zahteva od predsedstva vlade, naj mu da na razpolago tiste denarne sklade, ki jih sedaj deli raznim založbam v deželi po neustreznem kriteriju, tako da bi jih odslej ustrezneje delilo predsedstvo dežele.

Sledijo predlogi za podporo kulturnih ustanov kot so »Accademia di Udine« in »Deputazione di Storia Patria per il Friuli«, kakor tudi raznih arhivov in bibliotek. Za tiskanje publikacij prvih dveh bi bilo potrebnih sedem milijonov lir, financirati pa bi bilo potrebno tudi državne arhive v Vidmu, Gorici in Pordenonu; tržaško skrbništvo za arhive naj bi objavilo ustrezen vodič po zgradu dežele Trento-Visoko Poadije. V vseh državnih arhivih v deželi je izredno mnogo važnih dokumentov, ki zadevajo ne samo Slovence v Italiji, temveč vse Slovence sploh. Glede javnega solstva se predlaga ustanovitev posebnega »Centra za koordinacijo in pobude za šole«. Najbolj nujno pa bi bilo proučiti: povečanje števila državnih otroških vrtcev, ustanovitev pokrajinskih didaktičnih muzejev, pomožno in dopolnilno šolsko dejavnost z ustanovitvijo čitalnic za šolsko mladino, z ustanovitvijo nasebnega gledališča za šole, ki bi skrbelo za dobre predstave in koncerte klasične glasbe. Poskrbeti bi bilo potrebno tudi za telovadnice, športna igrišča itd. V Vidmu naj bi ustanovili podružnico tržaške univerze za filozofsko fakulteto, za tečaj tujih jezikov, v Trstu pa naj se ustanovi medicinska fakulteta, kot jo objubil že prosvetni minister v okviru petletnega načrta.

V poročilu o solstvu in sodobni umetnosti se predlaga ustanovitev »Združenja umetnikov dežele Furlanija-Juljska krajina«, ki bi izdajalo poseben bilten. Zdelo bi se z deželnim bienalom sodobne umetnosti. Ustanovil naj bi se tudi poseben študijski center za likovno umetnost. Glede sodobnega solstva naj bi se deželno združenje pisateljev vključilo v »Ustanovo za deželne kulturne manifestacije«. Razpisala naj bi se mednarodna nagrada za solstvo, o katerem bi se lahko periodično organiziral mednarodni kongres. Ustanovilo naj bi se tudi deželno založništvo, ki bi se lahko samo vzdrževalo, če bi izdajalo solske knjige. Revidirali naj bi se programi tržaškega radia itd.

Šest ravnateljev muzejev v Gorici, Ogleju, Vidmu in Ceda predlaga vrsto ukrepov za zboljšanje sedanjih muzejev, predvsem pa ustanovitev posebnega skrbništva.

Poročilo o spomenikih in pejzažih zahteva posebno zakonodajo proti gradbeni speculaciji in za varstvo zgodovinskih središč, obnovi spomenikov, ki imajo zgodovinsko umetniško vrednost; izvajajo naj se odločni ukrepi za nadzorstvo in ohranitev karakterističnih pejzažev zlasti v gorah. Predvsem pa naj se ustanovi posebna deželna komisija za varstvo spomenikov in pejzažev.

V poročilu o prireditvah se omenjajo najprej težave glasbenih, kinematografskih in gledaliških ustanov. Slednjih je namreč v videmski pokrajini šest. Nato pa sledi kar osem konkretnih predlogov za pospeševanje glasbene, kinematografske in gledališke dejavnosti. Med temi predlogi je tudi nujnost, da tržaško stalno gledališče prireja predstave v raznih mestih dežele.

Kot vidimo, poročila ne vsebujejo ničesar o deležu in potrebah, ki jih imajo v deželi slovenske kulturne organizacije in ustanove. Toda o tem bo poročalo danes trije povabljeni predstavniki, in sicer predsednik Slovenske prosvetne zveze, tajnik Slovenskega gledališča in predsednik Prosvetnega društva »Ivan Trirkov«. Želimo in upamo, da bodo ne samo oni, temveč tudi predstavniki drugih kulturnih slovenskih organizacij in ustanov upoštevani pri vseh sklepih današnjega zbora o kulturi v naši deželi ter želimo zborovalcem mnogo uspeha.

Včeraj popoldne je minister za prireditve in turizem med svojim obiskom v Trstu obiskal tudi nov Kulturni dom v Ul. Petronio. — Na sliki: predsednik začasnega upravnega odbora Kulturnega doma dr. Frane Tončič in upravnik Slovenskega gledališča prof. Rado Rauber pozdravljata ugodnega gosta.

PO 22-URNEM BIVANJU V PEKINGU IN RAZGOVORIH S ČUENLAJEM

Predsednik sovjetske vlade Kosigin je prispel v severnovietnamsko prestolnico

Priredili so mu zelo tople sprejem - Severni Vietnam podpira sovjetsko politiko miroljubnega sožitja - Večja vojaška in gospodarska pomoč SZ Severnemu Vietnamu - Bundyjevi razgovori z verskimi voditelji - Nove demonstracije budistov

HANOI, 6. — Predsednik sovjetske vlade Kosigin je skupno s svojo delegacijo prispel danes iz Pekinga v severnovietnamsko prestolnico Hanoi. V Pekingu se je Kosigin ustavil 22 ur. Ob odhodu so se od njega poslovili na letališču predsednik kitajske vlade Čuen-laj, zunanji minister Čen Ji in drugi osebnosti. V pekingskih diplomatskih krogih se vztrajno govori, da se bo Kosigin prihodnji teden ob povratku iz Severnega Vietnama ustavil v Pekingu več časa, ker bo 14. februarja poteklo 15 let, odkar so podpisali sovjetsko-kitajsko pogodbo o vzajemni pomoči.

Na letališču v Hanoju so sovjetsko delegacijo sprejeli predsednik vlade Fan Van Dong, prvi tajnik komunistične stranke Le Duan, predsednik stalnega odbora narodne skupščine in številne druge osebnosti, ter nacionalni diplomatski predstavniki v Hanoju. Poleg tega se je na letališču zbralo več tisoč ljudi, ki so sovjetske goste navdušeno pozdravljali.

Predsednik severnovietnamske vlade Fan Van Dong je v svojem pozdravu izjavil: »Obisk sovjetske delegacije je največje važnosti. Ta obisk pomeni močno

podporo mirni graditvi Južnega Vietnama, pravilni in zmagovalni patriotični borbi južnovietnamskega ljudstva ter mirni združitvi vsega vietnamskega ljudstva na podlagi ženevskih sporazumov.«

V svojem odgovoru je Kosigin poudaril, da sovjetska vlada in centralni komite KP SZ »vidita v tem obisku nov izraz prijateljstva med ljudstvom obeh držav, kakor tudi važno politično dejanje, ki bo krepiło enotnost naših dveh držav v borbi proti imperializmu, za mir in socializem«. Kosigin je omenil tudi odnose med obema komunističnima strankama in med drugim izjavil: »Prepričani smo, da bosta severnovietnamska stranka delavcev in sovjetska komunistična stranka nudili važen prispevek stvari krepitve svetovnega socialističnega sistema in enotnosti celotnega socialističnega tabora.«

Popoldne so se Kosigin in člani njegove delegacije prikratk sestali s predsednikom Hošiminhom, zatem pa s predsednikom vlade Fan Van Dongom.

Kosigin se je nocoj udeležil sprejema, ki ga je priredil predsednik vlade Fan Van Dong. Navzoča sta bila tudi predsednik Hošiminh in prvi tajnik severno-

vietnamske komunistične stranke Le Duan.

Kosiginov obisk v Severnem Vietnamu spremlja ves svetovni tisk z velikim zanimanjem. Politiki opazovalci ugotavljajo, da so bili med člani diplomatskega zbora, ki so pričakovali visoke sovjetske osebnosti v Pekingu, tudi predstavniki osvobodilne fronte Južnega Vietnama, in pripominjajo, da to kaže, kakšen pomen pripisujejo v obeh delih Vietnama Kosiginovemu obisku v Hanoju. V pekingskih krogih so mnenja, da bo obisk sovjetske delegacije v Severnem Vietnamu prispeval h konkretnim rezultatom in da se bosta okrepila gospodarsko in vojaško sodelovanje med Moskvo in Hanojem ter da se bo zboljšalo splošno politično ozračje med obema državama. Sovjetski in severnovietnamski tisk pripisujeta izreden pomen temu obisku in pišeta v tonu, ki odkriva dobro voljo na obeh straneh. V Pekingu pa opozarjajo tudi na to, da je to prvo Kosiginovo potovanje v tujino, obor je postal predsednik vlade, in da si je za obisk izbral prav Severni Vietnam, ki je simbol odpora proti imperializmu in kolonializmu.

Izvedenci ameriškega državnega departmaja so mnenja, da se

res pričakuje obilna sovjetska gospodarska in vojaška pomoč Severnemu Vietnamu, katere nam Kitajska ne more nuditi. S tem v zvezi je namreč značilno poročilo severnovietnamskega narodnega sveta za obrambo, ki so ga objavili tik pred Kosiginovim prihodom. Sporočilo je povsem nenavadno, ker vsebuje seznam gospodarskih in vojaških potreb dežele in se se posebej sklicuje na okrepitve letalstva in protiletalske obrambe. Ameriški državni departma pa je sinodi z namenja, da je ameriška tajna služba zvedela, da namerava Sovjetska zveza dobaviti Severnemu Vietnamu protiletalske rakete izstrelke, kakršne je svoj čas dobavila Kubu. Ne glede na to pa je topej sprejem, ki so ga v Hanoju priredili Kosiginu, presenetil ameriško politično krogo. Se posebno pozornost pa je vzbudil uvodnik glasila severnovietnamske komunistične stranke, posvečen Kosiginovemu obisku. Med drugim je v članku rečeno: »Podpiramo graditev komunizma in zunanjo politiko Sovjetske zveze. Ta zunanja politika, ki jo je označil tovariš Brežnjev ob 47. obletnici oktobrske revolucije, je v zagotoviti mirnih pogojev za graditev socializma in komunizma, v krepitvi enotnosti in strnjeno-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razprava o enotnosti

Po objavi Amendolovega članka s hipotezami o možnostih za ustanovitev enotne delavske stranke je odzvala razprava o teh važnih vprašanjih delavskega gibanja Italije. Aktualnost teme je spodbudila k reakciji domala vse najuglednejše voditelje delavskih partij ne glede na to, koliko se strinjajo z Amendolovimi stališči ali ne.

Generalni sekretar KPI Longo se je v nekem svojem članku konec decembra zavezel za nadaljevanje te razprave in poudaril, da mora potekati »konkretno, politično aktualno in na podlagi plodnega sočutenja analiza, izkušenj in perspektiv. Longo je ob tej priložnosti poudaril nujnost, da bi se vse organizirane politične sile, ki se sklicujejo na socialistične ideje, zbirale. Po njegovih besedah je potrebno raziskovati v ustvarjanju novih odnosov med levimi silami in med ustanavljanjem ene same delavske stranke. Medtem ko terja prvi del programa iskanje vseh elementov zblizovanja in sodelovanja v politični akciji, pa terja ustanovitev enotne delavske stranke, da se urede vsa poglavitna vprašanja, ki danes razdvajajo posamezna socialistična gibanja. Longo se je ob tej priložnosti zavezal, da teh dveh vprašanj ne bi mešal, ne glede na to, koliko sta med seboj tesno povezani.

V razpravo so se zelo aktivno vključili tudi socialisti. Sekretar PSI Francesco De Martino začenja v nedavno objavljenem članku pri ugotovitvi, da sta globoka teoretična in politična razdvojenost delavskega in demokratičnega gibanja poglavitni, ne pa tudi edini vzrok neuspehov v boju za socialno preobrazbo družbe. Meni, da samo ta ugotovitev ne zadostuje, marveč da se morajo vse partije lotiti revizije idej in tradicionalne usmerjenosti, da bi se izognile nevarnosti neuresničljivih, abstraktnih pokusov, ki bi nujno vodili k večjim in hujšim neuspehom. De Martino meni, da bi lahko bil prvi korak za enotnost delavskih partij v združitvi socialističnih strank, vendar samo s pogojem, da je to prvi korak, nikakor pa ne korak k nadaljnjemu poslabšanju odnosov med socialisti in komunisti. Drugi pogoj bi bil, da združenje ne bi potekalo samo med socialisti in socialistnimi demokrati, marveč da bi zajelo tudi socialistično stranko proletarske enotnosti in vse druge manjše socialistične skupine. Načrt združevanja ne more biti smiseln, kot vsebinsko sprejemanje socialno-demokratskega stališča, ker bi tako postalo povsem neuporabno, če ne bi pripomogla k oblikovanju večje socialistične sile, ki bi bila resen politični činitelec.

Tudi sam Amendola je po prvem članku nekajkrat preciziral posamezna svoja stališča in pri

tem poudarjal, da je potrebna »plodna in mirna razprava, brez slehernega sumničenja in deformiranja izraženih idej in stališč. Zlasti je preciziral stališče o socialni demokraciji in naglasil, da je jasna razlika med komunisti in socialno demokracijo, ker se je ta tudi formalno odrekla socialističnim smotrom, tako da bi tudi vsi tisti, ki bodo ostajali na njenih pozicijah, izpadli iz združevalnega procesa. Amendola pa se nadalje izrecno ustraja, da je »izhodišče za razpravo o združenjuju kritična presoja razmer v delavskem gibanju zahodnih kapitalističnih držav«. Obsojil je tiste, ki se ne strinjajo s kritičnimi ocenami in resignirano menijo, da v sedanjem položaju ne more biti drugače. »Taki ne morejo biti zainteresirani za nova pota napredovanja niti za nove oblike politične organizacije delavskega razreda.«

Pokazalo se je, da aktualnost in važnost problema o aktivni enotnosti delavskega gibanja v razvitih kapitalističnih državah, ki ju je sprožil Amendola, presega meje samega delavskega gibanja Italije. Nov impulz razpravi o enotnosti je dal članek, objavljen v zadnji številki moskovskega »Komunist«, s kronološkim prikazom razprave KPI o Amendolovem članku. Ta članek verjetno ne bi povzročil reakcije in bi bil sprejet kot normalno poročilo o dogodkih v italijanskem delavskem gibanju, če ne bi po izbiri gradiva in s konfrontacijo osebnosti prikazal stvari tako, kot da je Amendola v vodstvu KPI že obsojen.

S sočenjem stališč in predvsem s zaključnim stankom se pisec članka izreka proti Amendolovim hipotezam in jih označuje kot »novo« izjemo »staro« reformizem. Članek moskovskega »Komunist« se končuje z naslednjim stavkom, ki je povzročil polemiko: »Tako so direktiva italijanske komunistične partije in njeni teoretski organi argumentirano kritizirali in zavrnili teze, oblikovane v članku Amendole, ter branijo marksistično-leninistična načela boja za enotnost delavskega razreda.«

Da bi teoretsko glasilo KPI »Rinascita«, ki sicer objavlja vse (Nadaljevanje na 2. strani)

DANES

Včeraj je bilo v ospredju mednarodnega dogajanja skoraj izključno področje jugovzhodne Azije. Sovjetski vladni predsednik Kosigin je namreč prispel iz Pekinga, kjer je vodil razgovore s severnovietnamskim predsednikom Čuen-lajem. Včeraj so bile v osrednjem mestu Hanoi, Navdušeno ga je pozdravilo, poleg predsednika severnovietnamske vlade, več tisoč ljudi. To je presenetljivo zlasti ameriške politične kroge, ki so bili iznenadjeni tudi nad pisanjem glasila KP Severnega Vietnama, ki je poudarilo: »Podpiramo graditev komunizma in zunanjo politiko Sovjetske zveze.« Izvedenci ameriškega državnega departmaja so mnenja, da se pričakuje obilna sovjetska gospodarska in vojaška pomoč Severnemu Vietnamu. V Pekingu pa opozarjajo, da gre za prvo Kosiginovo potovanje v tujino, za katero si je izbral prav Severni Vietnam.

Poselni svetovalec predsednika Johnsona George Bundy je včeraj nadaljeval razgovore v glavnem mestu Južnega Vietnama. Zanimljivo je trditve, da skušajo ZDA začeti pogajanja za prekinitev vojne v Južnem Vietnamu, ponovno pa da Johnson ne namerava spreminjati politike v tej državi, za Kosiginov obisk v Hanoju pa je dejal, da gre za »dve povsem različni stvari«, ko so novinarji ugotovili istovestnost Kosiginovega obiska s njegovim. Včeraj so bile v mestu Hue nove budistične protivladne demonstracije — toda brez incidentov. Odstavljeni predsednik južnovietnamske vlade Hoang pa je pribežal v britansko poslanstvo.

Iz Laos, kjer so vladne čete zatirale upor, ki ga je vodil demokratski podpredsednik vlade Fumi Nosavan, so sporočili, da je predsednik vlade Suvarna Fuma spoznan s kraljem in odločil upornega generala iz vlade, ki je skupaj z uporniki načelnikom policije zbežal v Tajlandijo. — Sovjetska vlada je ponovno opozorila preko agencije Tass vlado v Washingtonu na nevarnost njenih načrtov za raztezanje vojne v Indokini ter vnovič predlagal nujno sklepanje ženevskih pogovorov. Včeraj je v Člu strmoglavilo petnaest letalo s 75 potniki in 7 člani posade. Noben potnik ni ostal pri življenju. Članka vlada je odredila vsedržavno žalovanje.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Jokajoča udova

HENRY SLESAR

Siednjo sam končal s svojimi poizvedbami. Zdalj moram izpolniti samo še tiskovino.

Zavarovalna polica št. 980.113 C. Ime zavarovanca: George Trivell.

Vrsta zavarovanja: življenjsko. V primeru smrtne nezgode dvojna vsota.

Vsota: 80.000 dolarjev. Prejemnik: Jane Trivell (vdova).

Tako, to bi bilo opravljeno. Škoda, da je trajalo toliko časa. Toda bil je tisti dan, ko sem obvestil o Trivellovi smrti sem prejel 9. aprila in takrat ni bilo povoda za kakršenkoli sum. Trivell je bil star petindevetdeset let; v naslednjem mesecu bi jih bil dosegel šestindevetdeset, če ne bi bile odpovedale zavore njegovega avtomobila. Bil je vodilni nametanelec neke tovarne obkole. Na podlagi naše police bi morali vse znesek življenjskega zavarovanja izplačati njegovi vdovi.

Kot sem že omenil, je vse kazalo, da je stvar v redu. Toda zavarovalni inšpektor je obvezno dolžan biti nezaupljiv. Zategadelj sem se odpravil k policijskemu stotniku čestne policije LeMayu. Povedal mi je, da je Trivell vozil nekaj nad sto, torej tesno nad največjo brzo, po neki cesti izpadnici.

Nenadoma je avtomobil pred Trivellovimi zavril. Tudi Trivell je hotel zavreti — a ni šlo. Poskušal je kreniti na levo, a je v istem hipu privozil iz nasprotne smeri eden od že omenjenih velikih tovornjakov. Trivell se je vanj zaletel. Ko je policija preiskala razbitine njegovega avtomobila, je odkrila luknjo v zaveri. Nič ni kazalo, da bi bil kdo to luknjo zvalil zlonamerno.

Nato sem obiskal vdovo. To je bila huda zadeva. Jane Trivell je bila sprva sicer kar zbrana, toda ko sem omenil pokojnika, je prišla tuliti. Prava slika obupa! Bila je lepa, s solzami ali brez njih, čedne postavne, ozka v životu in prijetnih oblin. «Moj mož je bil dober vozač,» je ihtela. «Sicer sem ga večkrat zbadala, ker je vozil prehitro. Toda vedno je odlično obvladal svojega vozila. Tako dober mož je bil, tako ljubečnik...» In solze so kahlile po njenih licih. Poslovil sem se s sklepom, da bom svojo poročilo takoj oddal s predlogom, naj vdovi izplačajo zavarovalnino.

V zadnjem trenutku pa sem si premislil. Poprej sem hotel govoriti s t. nekaterimi znanci zakoncev Trivell. Njuni najboljši prijatelji so bili Wolmanovi, ki so stanovali v mestnem središču. Zelo pohvalno so se izrazili o Trivellovih in povedali, da sta bila zelo srečna par. Kljub temu sem želel slišati še kako drugo mnenje. Zato sem se odpravil k miss Hortense Carver, starejši dami in sosedni Trivellovih. Stara dama je bila odločno drugačnega mnenja kakor Wolmanovi. «Srečna?» je dejala. «To je odvisno od tega, kaj razumete pod tem.»

«Toda ali imate kakršenkoli vzrok za domnevo, da se nista dobro razumela?»

«To vem,» je odgovorila odločno. «O, ne da bi se bila kregala. Nobenih preprirov ni bilo ali česa podobnega. Seveda sta bila zelo pogosto združena. On je vedno delal nadure. No, saj vem, kako je s tem. Kdor ni povsem slep, je takoj opazil, da tu ni vse v redu. Ali še bolj — kdor ni popolnoma gluha.»

«Gluh? Ali niste pravkar povedali, da se Trivellova nista nikoli prepirala?»

«Zagotavljam vam, da je bila Trivellova žena velika reva. Morali bi jo bili kdaj slišati, kako je ihtela. Da se mi je trgalo srce! Če me vprašate — ona je prav gotovo vedela za početje svojega moža. Toda vedno je samo tulila.»

No, in tako sem svoje poročilo oddal za teden dni. Napotil sem se k dr. Jonasi Levyju, ki je bil hišni zdravnik Trivellovih.

«Mrs. Trivell je popolnoma zdrava,» je povedal. «Ni imela otrok, to je res, toda bila je komaj dve leti poročena. Zdravstveno je vsekakor povsem normalna.»

«In George Trivell?»

«Tudi.»

«Toda kako je z njenim duševnim stanjem? Ali je bila morda nagnjena k melanholiji? Morda je trpela za duševno pobitostjo?»

«Nikakor ne.»

Gotovo boste zdaj začeli dvomiti o mojem duševnem stanju — toda niti po teh poizvedbah nisem oddal svojega poročila. Tudi sem dobil od svoje zavarovalnice opomin. Povedali so mi, da sem s to zadevo zapravil že dovolj časa, in če svojih pomislekov končno ne bom znal opravičiti, bom moral čez teden dni brezopojno predložiti svoje poročilo. Navsezadnje mora Mrs. Trivell dobiti denar.

Teden dni je zelo kratka doba. Neodločen sem še enkrat obiskal Jane Trivell. Ko sem previdno potipal, kako je bilo z zakonsko zvestobo njenega moža, je le malo manjkalo, da me ni vrgla po stopnicah. Seveda sem razgovor takoj prekinil.

Odšel sem k Seeworthu, šefu podjetja, pri katerem je bil Trivell zaposlen. Seeworth je povedal: «George Trivell? Sijajen človek! V nekaj letih bi bil zavzel zadnji človek, ki bi bil po mojem mnenju sposoben za kake stranske skoke v zakon.»

«Ali je res, da je delal veliko nadur?»

«Stalno!» je potrdil Seeworth. «Zivel je samo za delo.»

Ko sem prišel do te točke, sem bil skorajda že pripravljen vreči puško v koruzo. V treh dneh bom moral oddati svoje poročilo, a imel sem samo izjava stare sosedice, ki mi je natvezla zgodbo o neki notranji žalosti.

Nič pametnejšega mi ni prišlo na um kakor čakati. In to v avtomobilu nasproti hišnega vhoda Jane Trivell. Da povem bolj točno, prežal sem od petka, 4. maja, ob deseti uri predpoldne.

Vendar pa je ob 11.30 prišla Jane Trivell iz hiše, vzela svoje drugo vozilo — volkswagen — in se odpeljala. Sledil sem ji do bencinskega servisa. Tam je vzela bencin in se odpeljala nakupovat. To je bilo vse.

Se tega dne zvečer točno ob 19.42 je prišla ponovno iz hiše. Tokrat je imela na sebi črno kokiljo. Sedla je v vozilo in se odpeljala k bencinskemu servisu. Ze zaradi tega sem pričel sumiti. Saj je vendar šele predpoldne napolnila bencinski tank, torej bencina ni potrebovala.

Prav na kratko se je pomenila z nekim mlajšim človekom, nametanečcem pri servisu. Nato se je leta umaknil v zgradbo, in ko je ponovno prišel iz nje, je namesto delovne obleke imel na sebi rjavo obleko iz tvida. Ušel se je na sedež poleg nje in oba sta se naglo odpeljala.

Jaz seveda za njima. Usmerila sta se proti nekemu gostišču, ki mi pravijo «Pri svečniku». Izbral sem si mesto v kotu, odkoder sem ju mogel dobro opazovati. Zal nisem mogel prisluskovati njunemu razgovoru, toda ko sta po večerji odšla, sta se držala za roke. Kasneje sta se popeljala do bližnjega gozda in si tam poiskala mesto v zatistju.

Ostanek zgodbe je zabeležen v policijskem poročilu. Obvestil sem svojega starega prijatelja poročnika McMahonja.

McMahon je prijel mehanika bencinske črpalke in mu povedal, da je Jane Trivell že priznala in svojega ljubimca obdolžila umora Georgea Trivella. Mehanik je bil od besa ves iz sebe in je kričal, da je vsega kriva samo in edino ona. Vse je sama zasnovala, mehanik pa je na njeno izrecno željo opustil popravilo za vore.

Ali ni bil očiten zločin? Nihae ni ničesar storil — in prav v tem je bil zločin! Obja stustila, da se je ubogi George odpeljal s pokvarjenim avtomobilom, in čakala na to, kar se bo moralo slej ko prej zgoditi.

To bi torej bila ta zgodba. Kakor sem že povedal, je škoda, da je trajalo toliko časa. Vendar pa je še čakanje izplačalo, ker si je moja zavarovalnica prihranila osemdeset tisoč dolarjev.

Da, še nekaj. Hoteli bi še vedeti, zakaj je Jane Trivell vedno jokala. Tega dolgo nisem mogel doznati, toda slednjič sem razjasnil tudi to: Jane Trivell ni mučila nikakršno notranje gorje. Saj je imela namero spraviti svojega moža s sveta. In tako je že poprej vadila vlogo jokajoče vdove.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

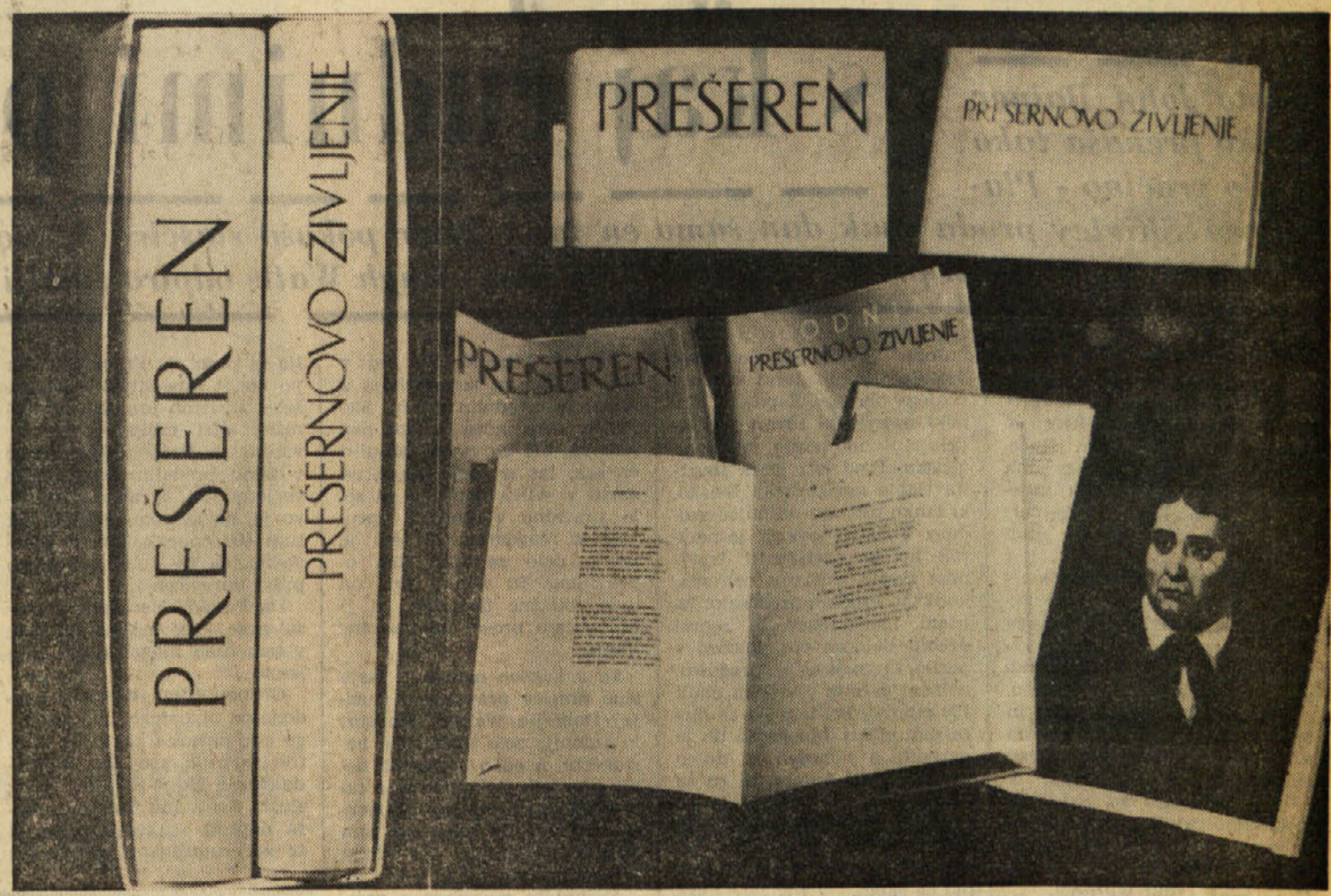
Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Še enkrat - nov Prešeren!

Zalozba Mladinska knjiga v Ljubljani je te dni izdala doslej največjega in najlepšega Prešerna v dveh knjigah. Prva knjiga — skoraj 400 strani velikega formata — obsega Poezije in pisma. Uredil jo je Anton Slodnjak. Slodnjak pa je tudi napisal drugo knjigo Presernovo življenje. Ključ je le nekoliko manjša od prve. Ta knjiga ima izredno veliko prilogo na posebnem papirju — od znanega Presernovega portreta v barvah, do reprodukcij raznih fotografij ter posnetkov starih listin, slik, tiškov itd. Barvne priloge so še portreti Primčeve Julije, Matije Copa in Andreja Smoleta. Besedilo v tej knjigi je drugi Slodnjakov obsežnejši poskus, da opiše in razloži Presernovo življenje in delo. Čeprav se zdi, da ima avtor v mislih še tudi tretji poskus, je njegovo delo o Presernu dosežek, ki bo še mnogo časa veljal za višek v proučevanju Prešerna.

Mladinska knjiga, ki je izdala to izredno delo, je napravila vsem Slovencem neprecenljivo uslugo. Tudi cena je za tako izdajo kar nizka in prav gotovo bosta šli knjigi hitro s knjigarniških polic na police ljubiteljev lepe slovenske knjige.

BLIŽA SE NASLEDNJA PREMIERA V SLOVENSKEM GLÉDALIŠČU

Režiser Žarko Petan ob delu za uprizoritev Achardove komedije

«Jean de la Lune» je ena najboljših in najlepših francoskih komedij

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Vem, da nisi prvič v Trstu gost Slovenskega gledališča. Režiral sem pred davnimi leti «Topaz» in sem tudi tedaj imel težave zasedbo, ker je Stefa Dročevca, kateri je bila namenjena glavna vloga, odšla v Ljubljano.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

Najlepše se pogovarjaš s človekom, če govoriš z njim. Zarko Petan bi mogel rekel: «Najlepše se danes pogovarjaš s človekom, če molčiš.» Vendar, če moraš koga intervjuvati, ne moreš pisati o molku. Tako sem ta svoj intervju vodil dalj časa, in ne kot običajno v smislu vprašanj in odgovorov, ampak v obliki dialoga.

— Vendar so danes razmere popolnoma drugačne; Slovenci imamo naš kulturni dom z zavodljivo lepo dvorano, kjer se lahko nemoteno kulturno udejstvujemo in...

— Ansambel Slovenskega gledališča pa je najmanjši od vseh slovenskih gledališč. Poleg tega so tudi velike težave ekonomskega značaja, tako da zadobi vsako delo skoraj izraz herojske bitke...

— Tako je pač z nami. Težave so z vsem in povsod. Naše gledališče pa je kljub vsemu živo. Saj zato vas ima človek najraje. Sicer pa, ko ste me poklicali za režijo te plemenite francoske komedije, sem se skoraj zbal, ker je to vendar tako komedija, ki zahteva briljantnost in velike interpretacijske sposobnosti. V naši zasedbi pa sem se znašel pred dvema ugankama: Adrijan Rustja prvič v glavni moški vlogi, Miranda Caharija pa v vodilni vlogi.

— Mogote je to bilo tvegano, a sedaj, ko je delo že naštetirano...

— Priznam, da je bila moja bojazen odveč. Sicer pa me vaša vitalnost in vaš temperament presenečata, čeprav sem vedel, da je Slovensko gledališče v Trstu zelo kvalitativno in živo kljub ogromnim težavam, ki se vsak dan porajajo v težkih situacijah življenja slovenske manjšine. Sicer pa, končno besedo bosta imeli publika in — kritika. Kar pa se tiče Acharda, tega velikega francoskega komediografa, ki je danes tako zelo v modi, je to «Jean de la Lune», ki se v prevodu glasi «Lipe za lunco», ena najboljših in najlepših francoskih komedij, ritmično živa in briljantna, skoraj intimna z rah-

lo noto otožnostjo in melanholijo; Achard jo je napisal pred 36 leti!

— Janko Moder, ki je oskrbel prevod, se je zelo mudil s prevodom naslova. «Jean de la Lune» je refren znane francoske popevke, s katerim se komedija konča in ki se očitno nanaša na glavnega junaka komedije same. Moder je to prevedel «Lipe za lunco»; s tem je hotel obdržati muzikalno sorodstvo s francoskim originalom.

— Z naslovom so res težave, vendar ga ne smemo popačiti in je zato Modrova rešitev najboljša. Moški junak komedije, ki je na prvi videz smešen in dober in v Ljubljani tako nestraten — sicer ni nenevarno — da ne ve, kako ga ljubljeno dekle vpraša po vseh pravih najednejših pokvarjenosti, je v resnici izraz zdrave in plemenite življenjske filozofije.

— O Achardu se dosti razpravlja in je že zdavnaj postal član francoske Akademije znanosti in umetnosti.

— To pa je eno od umetniških Nušič, ki je bil vendar največji jugoslovanski komediograf, je moral prestati neskončno težav, preden so ga imenovali za člana jugoslovanske Akademije.

— Lepota te Achardove komedije se kaže predvsem v tistih finih komičnih situacijah, kjer stalno zveni melanholična nota spomina na mladostna leta. Lahko bi jo tudi imenovali elegijo spominov.

— Vendar je to komedija in kakor sem že povedal, plemenita komedija. Od igralca pa zahteva veliko truda in pridnosti.

— S Petarom sva se pogovarjala o repertoarju Slovenskega gledališča v Trstu: pogovor bi bil lahko retoričen, kajti povsod se o

prav bi tako dejanje (v slovenski vasil) lahko povzročilo prav resne izgube.

V čem pa se je izražalo nacionalno zatiranje dobrostoječih italijanskih mešanecov vseh vrst? Odgovor je tu težji: vendar prav gotovo tudi v tem, da Dunaj ni hotel pristati, da bi Trst dobil italijansko univerzo. Če bi Avstrija živelja še kakšno leto, bi si jo Italijani verjetno izbojevali. Pri nacionalnem zatiranju so seveda važne stopnje. To zatiranje je lahko komaj občutno.

Pod Avstrijo Italijani niso občutili večjega pomanjkanja šol (seveda z izjemo močnejšega ger-manizatorskega obdobja pred 1. 1848). Njegov jezik v Julijski krajini je bil visoko kvotiran. Pomislimo pri tem le na publika-cije Avstrijskega Lloyda! Vsaj od 16. stoletja dalje so tržaški koprski (ti slednji pod Benetkami) občinski močje lahko neovirano pisali listine v italijanskem jeziku in ta položaj se ni pod Avstrijo skoraj v ničemer spre-menil. Trst je sicer doživel v drugi polovici minulega stoletja velik priliv novega prebivalstva tako

tem vodijo krvave debate. Tudi pri nas.

— Mnenja sem — pravi, da je treba repertoar sestavljati po nekem načelu, ki naj bi povezovalo izbrana dela v celoto; vedeti moramo, kaj hočemo.

— Težava je sicer tudi v tem, da moraš repertoar sestavljati po želji občinstva.

— Tudi po želji občinstva. Najzanimivejše delo na našem repertoarju pa je «Pastjon», in to tudi zaradi tega, ker se je tam rodil slovenski teater.

Zanimalo me je, kakšno mnenje ima Petan o slovenski družbi v Trstu, in ko sam se z njim dotikal teh problemov, sem mu hotel vendar dopovedati, da tudi sami začudimo tu pa tam osamljenost in raztrganost.

— Kje je v Trstu ta slovenska

država? Zgleda, kot da ni v množici, ki jo srečujemo na cesti vsak dan na teh zanimivih trž-skih cestah, niti enega Slovence. Ko pa prideš v teater, se vprašuješ, odkod se zbira toliko ljudi. Sicer pa imam občutek, da tu premnogi ljudje živijo vsak zase. In je veliko pomanjkanje družbe in družabnega življenja sploh.

Končno sva se le pogovarjala in za zaključek sem postavil Petanu vprašanje po pravih rednega intervjuja.

Vprašanje: Vi ste svobodno režiser in se ukvarjate z režijo in filmom. Kakšni so po vašem od-nosi v socialni kulturi kontin-genci slovenske družbe?

Odgovor: Slovenec Slovence Slovence.

FILIBERT BENEDETIĆ

LOVRE KUHAJ - PREŽIHOV VORANC:

ZBRANO DELO VII. knjiga

Državna zalozba Slovenije je pred dvema letoma ustvarila v svojo zbirko zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev tudi delo Lovra Kuharja-Prežihovega Voranca. V tej zbirki, ki jo urejata Drago Drušković in Jože Koruza, sta izšli prvi dve knjigi. Tretja knjiga, ki nosi oznako sedmega zvezka, pa je prišla na knjižni trg ob novem letu in sicer kot 75. zvezek o-menjane zbirke zbranih del slovenskih klasikov. Ta impozantna številka kaže, da smo dosegli že tri četrtine predvidenega obsega zbirke zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev, čeprav bo zbirka najbrž narasla

nad predvideno število stotih knjig. Obenem pa se smemo na-dejati, da bomo v krajšem času dobili celotno delo Prežihovega Voranca, ki ga prejšnje izdaje del tega pisatelja niso vsega ob-segale. Ker gre za komentirano, oziroma kritično izdajo vseh pi-sateljev del, je seveda po-memben to zbirke še toliko večji.

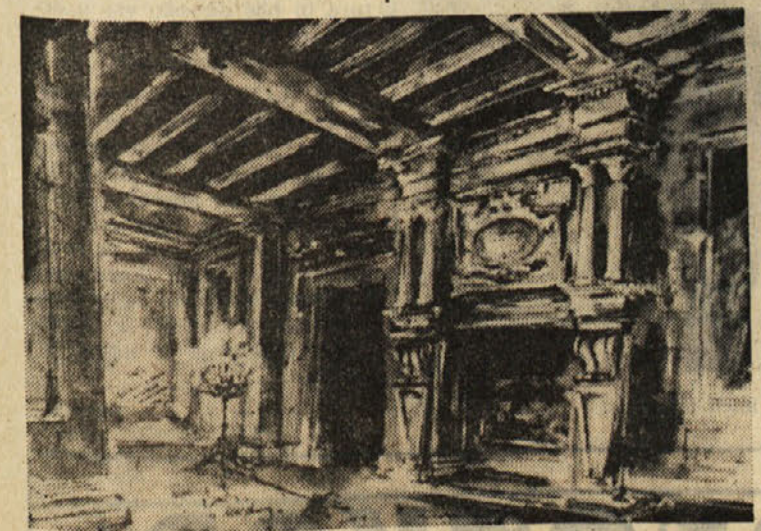
Sedma knjiga zbranega dela Prežihovega Voranca prinaša prvi in drugi del romana «Jannica», tega kolektivnega romana o našem podeželju, kot ga je označila kritika ob prvi izdaji. Ta-ko torej urednika nadaljujeja z

(Nadaljevanje na 7. strani)

stiru so brez dvoma prispeva-li k uničenju anahronistične države tvorbe, kakršna je bila Avstro-Ogrska. Vendar je zani-mivo, da se je pretežna večina tistih, ki so sodelovali v tej akciji, nekaj let kasneje usme-rila v fašizem. Po uničenju Av-stro-Ogrske je del Slovencev (pod Italijo) dejansko prišel iz-dejja pod kap. Ne samo to: kot bivši «avstrijanci» so morali po-lagati težke račune. Ker so se tržaski bogataši proti koncu 1. 1918 iz avstrijskega prelevili v irendentiste, je postal obrav-nan močno podoben Ezopovi zgodbi o volku in jagnjetu. Če v Trstu izstavemo tržaski proletarijat, ni-so imeli Slovenci skorajda niko-gar, ki bi jih branili. Pri vsem tem pridemo do zelo čudnega zaključka: Slovenci, pa čeprav avstrijanci, so imeli mnogo večje možnosti, da se preorien-tirajo na revolucionarni boj, kot pa irendentisti, ki so tako krep-ko pomagali pri likvidaciji habsburške cesarstva (sicer je res, da so dali k temu svoj delež tudi Slovenci!).

Zares bi bilo treba enkrat po-staviti piko k problemom, ki jih je Pacor v svoji knjigi na ne-katerih mestih zelo lepo obde-lal, po drugi strani pa tudi ne-koliko zametil. Vsi ti problemi pa so sami po sebi zelo prepo-riti, toda sto let in čez so se irendentistični zgodovinarji tru-dili, da bi jih čim bolj popa-čili. Marsikateri zaključke nj-

(Nadaljevanje na 10. strani)

Osnutek Attilia Colonella za tretje dejanje (1. slika) «Pisa in maskah» v gledališču «Verdi». Danes popoldne bo prva ponovitev

Italijanski tisk je že obširno poročal o knjigi Maria Pacorja «Confine orientale — Questione nazionale e Resistenza nel Friuli e Venezia Giulia» (Milano, Feltrinelli, 1964, str. 385, 8), manj se je o njej pisalo pri Slovencih. Delo pomeni nov in pomemben prispevek k razčiščenju proble-mov novejšega zgodovinskega gibanja jugoslovanskih narodov.

Pisec knjige, novinar in publi-cist, bivši garibaldinec, se je bo-ri proti okupatorju v okviru enot IX. korpusa. Tako se mu je nudila priložnost, da se pobliže seznani z značajem narodnosvo-bodnega gibanja jugoslovanskih narodov.

Nekateri ljudje se ukvarjajo s kaj čudnimi poklici

Samo John Bainer lahko prenaša tako hudo vročino - Plavolasa Shirley proda vsak dan samo en las - Peter pokuša slaščice že nad 50 let

Stikanje za skrivnimi predali Franku dobro nese - Hugh Watts odpira sumljive pakete

Po navadi si večina ljudi izbere poklic, do katerega čuti neko nagnjenost, za katerega ima sposobnosti. Kajti le tako delo nudi potem človeku tudi zadoščenje, ker ima z delom, ki ga opravlja, veselje in uspeh. Kdor pa ne čuti do svojega dela, ki mu nudi »vsakdanji kruh«, vesela, ker so ga že v rani mladosti k temu morda prisilili, prav gotovo nima v življenju pravega zadoščenja, in ne pozna zadovoljstva, ki ga človeku nudi iz ljubeznije opravljeno delo.

To velja za večino ljudi in za večino poklicev. So pa na svetu tudi poklici, pravzaprav službe, ki jih opravljajo le ljudje, ki imajo za tisto delo izredno razvite posebne sposobnosti, ki niso dane vsakomur in s katerimi so obdarjeni le prav redki izbranci.

John Bainer si služi svoj vsakdanji kruh zares »v potu svojega obraza«. Zaposlen je v neki newyorški tovarni, ki izdeluje osebno perilo, moško in žensko. Pred leti je ta tovarna iskala moškega ali ženskega, ki lahko prenaša najhujšo vročino. Vodstvo tovarne je namreč hotelo preiskustiti trpežnost svojih izdelkov, oziroma, kolikšno vročino prenesejo. Izbrani nameščenec bi moral prebiti določen čas oblečen v perilo te tovarne v prostoru, nolinem pare in v vročini okoli 130 stopinj. Pri tem pa se mora tudi gibati. Mnogo se jih je oglasilo, a nobeden ni dolgo zdržal. Zlasti ženske, ki so se prijavile za to službo, so že prvi dan odšle. Edino John Bainer je tam že več let. Njemu ta vsakodnevna savna prav nič ne škodi.

Shirley O'Connor živi tudi v New Yorku in se preživlja z dokaj nenavadnim delom. Sleherno jutro mora ta lepa plavolaska, brž ko vstane, izpuliti en sam las iz svoje glave, ga zaviti v svilen papir in ga založiti v reagentom. S tem je njeno delo za tisti dan opravljeno. In vendar ima od tega tolikšne dohodke, ki ji omogočajo precej udobno življenje.

In v kakšen namen ti lasje lepe Shirley pravzaprav služijo? Dobi jih Walter Windsor, ki izdeluje zelo občutljive barometre. A eden sestavnih delov njegovih tlakomerov je tudi las, ki pa mora imeti posebne lastnosti. In take lasje ima Shirley O'Connor. So dolgi 40 centimetrov, tanki in zdravi.

Najbrž bi marsikdo z veseljem sprejel tako službo, ki bi obstajala le v tem, da bi pokušal najrazličnejše sladkore. Vendar pa ni vsakdo za to poseben. Obdarjen mora biti s prefinjenim okusom, a tudi sicer ni to tako lahko, kot bi si marsikdo mislil. Bonboni se prav kmalu človeku ustavijo ter mu postanejo tako zopni, da jih ne mara niti videti, kam li da bi jih jedel.

In zato je Peter Lancrais, ki opravlja ta posel pri neki tovarni bonbonov v Jersey Cityju že nad 50 let, toliko bolj cenjen.

Ta možkar mora vsak dan pokušati vsaj 300 različnih karamel, in ugotoviti njih kakovost. To vsekakor ni tako lahko, a tudi ne prijetno. Po navadi pa slaščice, ki jih mora pokušati, niti niso izdelek tovarne, ki ga plačuje, marveč so jih napravile konkurenčne tovarne. Peter mora te slaščice pokušati zato, da bi njegova tovarna izdelala boljše.

Ko so nedavno novinarji vprašali Petra, naj jim kaj pove o tem svojem nenavadnem poslu, je dejal, da se mu slaščice od sedaj niso prav nič uprle, in tudi da ni prepričan o tem, kar nekateri trdijo, da si s slaščicami človek povzroči želodec. O tem dodajmo zgornjo priložnost: v 50 letih ni čutil nikoli kakih bolečin v želodcu.

Frank Sheader je posebne vrste strokovnjak. Stika namreč za skrivnimi predali in predalčki v starih pohištvi, kovčkih, skrinjah, omarah, mizah in drugod. Po podstrešjih in skladiščih raznih spedijskih podjetij, v skladiščih železniških postaj, kjer imajo shrambe za prtljago, v bančnih seših in povsod tam, kjer sprejemajo v shrambo razne predmete od različnih oseb, in kjer se s časom naberejo kupi kovčkov, torb, skrinj in podobne šare, katere lastniki se ne zglasijo več. Vsebinsko je po navadi od takrat, ko jo je lastnik izročil v varstvo, že po kvarila, toda Franka to ne zanima. Njegova naloga je ugotoviti, če je v kovčku ali skrinji, mizi ali omari, kak skrivni predal.

V desetih letih, odkar opravljata posel, je Frank Sheader po ocenil zanesljivih oseb, našel v skrivnih predalih za najmanj štiri milijone dolarjev vrednosti. Najpogostejše najde v takih predalih nakit, ki je verjetno bil ukraden. Zanimivo je, da je tako našel Frank tudi 400 oporok, kar je omogočilo, da so dobili dediščino pravi upravičenci.

Da Franku Sheaderju ta posel nese, kaže tudi to, da si je v tem času mogel kupiti zase letalo.

Gospod Hugh Watts iz Londona pa ima službo, ki je mnogo bolj nevarna kot pa je iskanje skrivnih predalov in predalčkov. Hugh Watts je v službi Scotland Yarda in mora odpreti vsako pošiljko, ki se zdi sumljiva in pregledati

njeno vsebino. To so po navadi paketi, ki jih prinesejo na policijo ljudje, ki sumijo, da so jim jih poslane osebe, ki jim strežejo po življenju. A si sami ne upajo odpreti takega paketa.

Večino teh zavitev nese gospod Hugh domov. Stanuje v londonskem predmestju, pakete pa odpira kar v kleti. Nekoč je moral pregledati zavitek, ki ga je neki neznanec poslal britanskemu zunanjemu ministru. Watts je v njem našel nitroglicerine. Ako ne bi bil pri odpiranju zavitka tako previden, bi zletel s hišo vred v zrak. Kaj bi se potem čudili, če Wattsovi sosedje nič kaj radi ne gledajo njegovega početa.

S. A.

Takšen je bil naš dom — postavljen in pritrjen.

TUDI ZIMA NUDI MNOGO UŽITKOV

Izkušnje s taborjenja na snegu

Taborniki Rodu modrega vala so postavili šotor na snegu in pripovedujejo o svojih peripetijah

Prebudilo nas je vpitje kmetov, ki so prišli v dolino po hode s sanmi in konji. Takoj je vse tri prevzelo zadovoljstvo. Če smo spali in stoji vsa naša naprava še pokonci, nam je uspelo. Prav to je bilo, kar smo hoteli poizkusiti: tehniko postavitve šotora na snegu in taborno življenje okoli njega, ne da bi nam mraz povzročil prevelike težave.

Od doma smo odšli polni skic, shem, polni upanja, še največ pa polni prtljave; toda mučila nas je velika negotovost. Sicer pa ni bil to prvi poskus postavitve šotora in prenočevanja v snegu. Le uporabljeni material je bila novost, kolikor smo vedeli iz tovrstne literature. Uporabili smo namreč nobenega posebnega šotora ali posebnih izolacijskih snovi: le to, kar nam je dal gospodar naše organizacije na razpolago.

Po vlakcu, avtobusu in potem še na malih izposojenih sanah, smo vlekli v Završnico nad Zirovnico šesterec in četrterec z vsemi pritiklinami: tri spalne vreče, tri gumijaste blazine, kuhinjski aparat, pet odelj in še cel kup malih stvari od vrvice do žlice: od petrolejke in vžgalice in žepne baterije ter seveda vse osebne opreme za smučanje in hrano. S seboj smo imeli tudi enkratno zamenjavo vseh oblačil, če bi se neprimerno zmočili med metežem ali smučanjem.

Tri ure in pol smo potrebovali, da smo očistili sneg, postavili manjši šotor v večje ga, izolirali dno in si pripravili ležišče. Potem smo poizkusili še kuhanje in si na zadnje privoščili nekaj za pod zob. Še nikoli se nam ni zdelo pečenka bolj mehka in sočna. Tudi juha je bila odlična. Spat smo se spravili ob zunanji temperaturi treh stopinj pod ničlo in notranji sedmih

stopinj nad ničlo. Ponoči pa se je pripetilo nekaj nesrečnega, zaradi česar ostanejo jeke akcije vedno v spominu. Sicer veš, da bo vsakokrat nekaj novega, zanimivega, a nikoli ne predvidevaš kaj. Tudi na nas je še posebno presenetilo, saj smo namenoma šli daleč proč od našega Krasa, da ne bi imeli burje. Ne nadomna pa je začelo tako močno pihati s Stola, da smo se prestrašili. Pihalo je silneje in silneje v šotor, ki se je začel tresti in je slabe zaječalo. Iz izkušenj in Trstu smo računali, da posamezni sunki dosega-jo 120 km na uro. Na srečo se nismo postavili sredi jase, temveč smo bili pod tremi smrekami, zakopani v več kot pol metra snega. Več kot uro smo poslušali žvižganje in tuljenje vetra ter skakali pokonci in prijemali za vrvi: potem pa smo se prepričali, da smo šotor dobro nategnili in privezali in da ga ne bo tako kmalu odneslo. Zaspali smo.

Naslednjega dne smo ves dan imeli močan veter, ki je proti večeru še narasel. Tako ni bilo nič s smučanjem, saj bi bili morali sneg šele teptati, kar pa se v takem vremenu ni dalo. Edina tolažba je bilo le to kristal čisto nebo in sonce, ki je močno osvetljevalo belo pokrajino. Nato smo se spravili na fotografiranje ter smekali na desno in levo, čeprav je prav pošteno zebljo v roke. Šli smo se na krajši sprehod do jezera, da bi slikali vrh Stola in da bi v daljavi občudovali triglavsko skupino, ki se je kovala v soncu.

Kako različno je bilo sedaj okolje od tistega, ki smo se ga spominjali iz poletnega tridesetnega taborjenja prav v Završnici leta 1963. Jezero zaladenelo, snega je nametalo za trideset metrov visoko, temperatura je bila globoko pod ničlo in veter je žvižgal ter povzročal snežne vrtnice, ki so se podili po čistini, dokler niso prišli do roba gozda, kjer so se razpršili nad visokimi smre-

kami. Prepričali smo se, da lahko nudi tudi zimski tabor, kar se tiče naravnih lepot, prav toliko užitek kot poletni; le tehnike se je treba naučiti: vse, kar postane preprosto po kratkem trenutju, je na snegu in mrazu dosti težje.

Po večerji smo se spravili v spalne vreče in vsi trije vneto poskušali koncert, ki ga je zunaj prirejal veter Zadrmljli smo. Ob 11. pa smo se vsi naenkrat prebudili ob nenadni tišini. Kaj bo pa zdaj, oburi strahov? Preprosto je nevihta nehala tako nenadno kot se je pričela. Mangart, ki je bil odgovoren za vremenslošno službo, je nama dvema vse lepo razložil: vzroke in posledice takega vetra, nizkega pritiska, hladnega zraka, depresije v dolinah — natanko tako, kot je povedal radio. Dejstvo pa je, da je naslednje jutro kazal topolmer — 11 st. česar pa radio ni napovedal. Sama sreča je bila, da ni več pihalo, kajti pri podiranju šotora bi nas odneslo vse v dolino in bi nam ne bilo treba ničesar vlačiti na saneh.

Kot po vsakem taborjenju, smo morali dirkati na vlak, kar pa je bilo z vso opremo za nas zelo težko, za druge, ki so gledali, pa smešno, kadar smo morali pobirati reči, ki so se usipale iz vreč in sani. Ko pa smo prišli domov po tolikšnem mrazu in naporu, so prijatelji poskrbeli za originalno ogrevanje z najboljšo kapljico.

SKALA

S prtljago smo imeli težave

REBUS

Veljaven od 7. do 13. februarja

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) V ljubezni boste morali brzditi svoje odnose, ki bodo precej razburkani. Spoznali boste nekaj simpatičnih ljudi; znanici in prijatelji vas bodo v nečem presenetili. Kar se dela tiče, je ta teden ugoden za praktične dejavnosti.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Vaš čustveni položaj je nejasen in se ga morate lotiti z veliko pazljivostjo in diplomacijo. Nastati utegne ljubosumnost ali nesporazum, kar bo zahtevalo obilo takta. V družini bodo odnosi odvisni od tega, kako boste začeli neko diskusijo.

DVOJKA (od 21. 5. do 20. 6.) Okoli sebe boste imeli zanimive ljudi, ki jih boste imeli priliko ugotoviti svoje ljubezne odnose. Čas je ugoden za družabne in prijateljske stike. Boste dobre volje, pa vam ne bo primanjlo uspehov. Berite kakšno knjigo.

RAK (od 21. 6. do 20. 7.) V odnosu z ljubljeno osebo boste pohlevni in kažite obilo razumevanja. Nastati utegne ostra diskusija, ki pa bo jasnila sporne zadeve. Gojite svoja prijateljstva, ki ste jih sklenili pred kratkim. Čaka vas gospodarski uspeh.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Moralni boste biti zelo taktni, da ne povzročite ljubosumnosti in nesporazumov. Z novimi znanici boste previdni. Velik uspeh v družabnem življenju in v odnosih s prijatelji. Na delu in v poslovnih zadevah ne boste preveč bojevit.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Boste prizanesljivi nasproti ljubljeni osebi in je ne kritizirate preveč. Čas je primeren za navezovanje stikov z vse tiste, ki so se sami. Sprejmite vabilu in bodite naklonjeni osebam, ki bi se vam radi prikupile.

TEHTNICA (od 23. 9. do 22. 10.) Zbližajte se z osebo, ki jo imate radi ter obnašajte se z njo vedro. Mnogo ljudi čaka ganljivo srečanje, ki bo povzročilo napetost, pa tudi srečo. Družinske zadeve se bodo ugodno rešile. Na delu boste imeli pred seboj bolj jasne cilje.

SKORPIJON (od 23. 10. do 21. 11.) Vaša ljubezna srečanja vas bodo samo delno zadovoljila, ker se bo položaj zapletel in boste ljubosumni. Nekoč skuša motiti vaše družinske odnose. V družbi pazite, kaj rečete. Čas ni ugoden za nobene spekulacije.

STRELEC (od 22. 11. do 21. 12.) Ta teden bodo preživetje srečne in mirne urice za ljubljeno in vsi tišili, ki se iščejo svoj ideal. Teden bo tudi življenjskega obiskov in vabil. Dobri odnosi s prijatelji in s sorodniki. Na delu boste zelo previdni.

KOZOROG (od 22. 12. do 20. 1.) Ta teden boste polni privlačnosti, ker boste navezali zelo prišrne stike. Tudi s prijatelji bodo odnosi zelo dobri. Izkoristite ta čas za uresničevanje vseh svojih načrtov. Skušajte tudi izboljšati svoj gospodarski položaj.

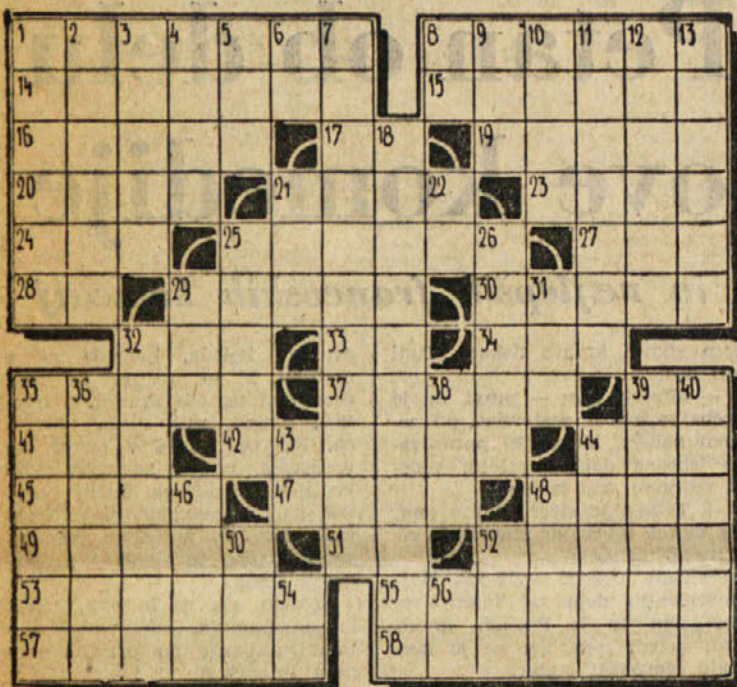

VODNAR (od 22. 12. do 19. 2.) Teden je odločen za vaš čustveni položaj in pazite na svoje izbiere. Predvsem ne dovolite svojem prijatelju, da bi se vmešavali v vaše srčne zadeve. Sicer pa poudarite v družbi. Ta teden boste tudi polni načrtov.

RIBI (od 21. 1. do 20. 3.) Pridobili si boste ljubezni in razumevanja, samo če se boste preprosto obnašali. Pazite se pred ljubosumnostjo. Pojdite na obiske in sprejmite vsa vabila. Če boste potrebovali kak nasvet, se ne plašite in se kar obrnite na zaupnega prijatelja.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. prehod z enega vozila na drugega, 8. angleška športna igra s krogli in kladi, 14. ime italijanskega filmskega režiserja Rossellinija, 15. mesto v severni Italiji, 16. portugalsko otočje v Atlantiku, 17. začetnik slovenskega humorističnega pisatelja (»Ata Žužamaž«), 19. letni čas, 20. orodje za obdelavo železa, 21. ime treh pergrmskih kraljev, 23. del telesa, 24. osebni zaimek, 25. obuvajo, 27. bikov glas, 28. solimizacijski zlog, 29. surovine za zdravila, 30. reden dohodek od naložene glavnice, 32. ameriški pisatelj (Edgar Allan), 33. površinska mera, 34. plačilo na račun, predju, 35. drugi predsednik ZDA (John), 37. tropeska ovijalka, 39. okrajšava za megavolt, 41. povrtnina, 42. opravljati tesarsko delo, 44. zarja, 45. pokrajina v Vietnamu, 47. slonov zob, 48. ljubkovalno ime za starega očeta, 49. ravnilo, 51. triptist brazilski lenivce, 52. francoski slikar, impresionist (Claude), 53. kamneni, ki se imenujejo po Avali, 55. star predmet umetniške vrednosti, 57. reka na Aljaski, pritok Yukona, 58. ameriški telekomunikacijski satelit.

NAVPIČNO: 1. zastava, 2. posušene grozdne jagode, 3. mesto v Italiji, znano iz romana

Carla Levija, 4. siva, 5. števniki, 6. gora v Švici, 7. država v zahodni Evropi, 8. avtomobilski znak Krapine, 9. največja ptica, 10. trska, 11. vojašnica, 12. puščavnik, 13. eden najboljših kitajskih namiznotenjskih igralcev, 18. pristaš materializma, 21. pristančiste na Finskem, 22. samo, zgolj, 25. Agamemnonov sin v grški mitologiji, 26. črne ptice, 29. stalno bivaljske, 31. doba, 32. zaslon, španska stena, 35. pristoj, 36. evropski veleotok, 38. oče, 39. mesto v severni Italiji, 42. lepinj stavbami in umetniškimi zbirkami, 40. obrambni igralec nogometnega moštva, golman, 43. tuj dvojeznik, 44. najvišja točka na nebu, nadglavščice, 46. deklica, punčka, 52. slovenski zgodovinar (Josip), 54. kazalni zaimek, 56. kemični znak za telur.

RESITEV PREJŠNJE KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. skorpijon, 9. sova, 13. arheolog, 14. vosek, 15. ne, 16. krik, 17. kolona, 18. tok, 20. tragedija, 22. ilok, 24. inn, 25. Ann, -k, -c, 27. pra, 29. jor, 31. Aida, 33. Erehtejon, 36. kes, 37. elegant, 38. imam, 40. le, 41. kanar, 44. Anam, 45. sportnica.

NAVPIČNO: 17. K(r)istan (E(t)bin).

SE NADALJUJE

PROSVETA

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA ZA PROSVETO IN KULTURO - Št. 12

PRIČAKOVALI SMO...

Objavljamo dopis Glasbene Matice in Slovenske prosvetne zveze, ki predstavlja odgovor in pojasnilo na uvodnik »Pričakovali smo«, objavljen preteklo nedeljo v Primorskem dnevniku:

V uvodniku Vašega cenjenega dnevnika je bil preteklo nedeljo objavljen članek pod gornjim naslovom, v katerem so iznesena vprašanja z očitajočim prizvokom, na katera se nam zdi potrebno podati nekaj pojasnil. Posebno zaradi tega, ker so bila iznesena javno. In mislimo, da na javno vprašanje treba tudi javno odgovoriti.

Kar zadeva Glasbeno Matico, glede katere se pisec omenjenega članka vprašuje »Ali res ni mogla in utegnila pripraviti kaj več od dvakratnega nastopa svojega pomnoženega orkestra?«, pripominjamo, da bi Glasbena Matica — tudi na splošno željo občinstva — še večkrat ponovila program otvoritvenega koncerta, a da ji je bilo to onemogočeno zaradi pomanjkanja sredstev.

Pa tudi mimo nespornih težav, ki so povezane s finančnimi sredstvi, potrebni za vsakršno koncertno dejavnost Glasbene Matice in Slovenske prosvetne zveze, ni mogoče spregledati okoliščin, da se je z otvoritvijo Kulturnega doma zavlačevalo v tolikšni meri, da je bil tudi zadnji datum, določen za otvoritev, potrjen šele tik pred samo otvoritvijo, kar je že samo po sebi otežkočalo, če že ne preprečilo vsakršno načrtno pripravo nastopov.

Kar zadeva primerjavo petindvajsetih porovitev treh premier Slovenskega gledališča v dveh mesecih z dvema koncertnima nastopoma Glasbene Matice na pripominjamo, da so predstave Slovenskega gledališča njegova edina in poklicna dejavnost, medtem ko je glavna dejavnost Glasbene Matice njeno glasbeno pedagoško delo, njena koncertna dejavnost pa vzporedna, pretežno aktivistična prizadevnost njenega vodstva.

Prosvetno zvezo zadeva posebno vprašanje: »Ali ni mogla do sedaj pripraviti ene same prireditve z lastnimi silami?« Friznati moramo, da »lastne sile« Prosvetne zveze so tolikšne, da lahko zanesljivo — una le na pevski zbor. Zelo redko je poskušala prirediti svojo vsakoletno Prešernovo proslavo: nekoliko drugače kakor z običajno revijo pevskih zborov, a se ji to nikakor ni posrežilo, ne da bi spet uporabila pevski zbor, poleg njega pa poklicne igralce Slovenskega gledališča. Poleg tega na se pripominjamo, da de ludejo v okviru Prosvetne zveze izključno amaterske skupine, ki se celo sezono pripravljajo — če se pripravljajo — na javen nastop in pride do njega šele koncem sezone v aprilu maju ali juniju.

Strinjamo se s piscem, da

bi moralo biti prireditev več. Res pa je tudi, da čeprav do sedaj Kulturnega doma nismo imeli, to ne pomeni, da bi ne mogli imeti več prireditve v dosedanjih, čeprav reprimernih dvoranih. Te dvorane so bile tudi do sedaj zelo malo izkoriščane. Naj omenimo dvorano na stadionu, na Opčinah, na Kontovelu, v Križu in malo dvorano v Nabrežini. Težave in ovire, ki so preprečevale, da ni bilo več prireditve, tičijo drugje, ne pa v razpoložljivosti dvoranih. V prvi vrsti je to vprašanje ljudi, prosvetnih delavcev vseh panog in ne nazadnje tudi sredstev. Z dograditvijo Kulturnega doma smo sicer dobili dostojen hram, a si s tem še nismo zagotovili primerne števila prosvetnih delavcev, organizatorjev itd.

Res je, da je bilo predavanje Planinskega društva paradokso. A radi bi vedeli, če bi do tega paradoksa prišlo, ko bi Planinsko društvo vedelo, da bo moralo za vse stroške v zvezi z dvorano (gasilci, čistilke, reditelji, kurjava, razsvetljava) plačati 20.000 lir?

Kar pa zadeva gostovanja iz matične države, so pa denarna sredstva odločilnega pomena. Posebno velja to za velike ansamble, za katere stroški tako narastejo, da jih ne krije niti prenapolnjena dvorana. Naj navedemo kot primer Koroški oktet. Nastopil je v Gorici in v Trstu. Ako seštejemo stroške za potne liste, prevoze, razne takse, stroške za dvorano, hrano, prenočišče in skromen honorar, nam niti prenapolnjena dvorana Kulturnega doma ne krije vseh izdatkov in nam končni obračun kaže, da smo imeli vseeno še okrog 20.000 lir zgube. Pojasnjujemo, da je Prosvetna zveza v letu 1962 pripravila devet osrednjih prireditve, leta 1963 dvajset, v prvi polovici l. '64 pa 5 (niso vštete samostojne prireditve posameznih prosvetnih društev). Od takrat je morala Prosvetna zveza zaradi pomanjkanja sredstev svoje delovanje občutno omejiti. Edina izjema, Koroški oktet, je pokazala že navedeni finančni rezultat. Razume se, da je

Prosvetna zveza večkrat organizacijsko in tudi finančno pomagala pri samostojnih prireditvah prosvetnih društev.

Pevski zbori, ki še vedno zajemajo največje število prosvetnih amaterjev, zaenkrat še niso v stanju, da bi zmogli samostojni koncert. Take koncerte so naši zbori prirejali le izjemoma. Dva od teh sta pa itak sodelovala pri otvoritvi Kulturnega doma.

Glasbena Matica
Slovenska prosvetna zveza

Predsednik Prosvetne zveze prof. Vrabec pozdravlja »Koroški oktet« v dvorani Kulturnega doma, mladinka pa izroča njegovemu umetniškemu vodji šopek rdečih nageljnov. »Koroški oktet« je bil prvi ansambel iz Slovenije, ki je nastopil v našem novem hramu kulture

550 + X v Kulturnem domu

Slovenska prosvetna zveza je v zadnjih letih prirejala svoje prireditve v razpoložljivih dvoranih v Trstu in okolici. Osebo sem velikokrat moral kot organizator misliti na vse, kar je potrebno, da prireditev dobro poteka, od reklame, raznih dovoljenj, taks, kurjave, prodaje vstopnic, postavljanja stolov, včasih pometanja dvorane, biljeterjev pa do scene in prižigalnice luči na odru in v dvorani.

Pri naši zadnji prireditvi v Kulturnem domu, ob koncertu Koroškega okteta, pa je bilo precej drugače. Nenehno sem imel občutek, da nekaj ne gre, da nekaj manjka in vendar je potekalo vse v najlepšem redu, razen nepredvidnih zapletljivosti, ki jih bom tudi navedel.

Za dvorano smo zaprosili Slovensko gledališče, ki upravlja Kulturni dom. Dobili smo ugoden odgovor in s tem tudi zagotovilo, da je avtomatično vse urejeno, torej nič prošnje na policijo, nič na SIAE, nič skrbi za kurjavo, biljeterje, prižigalnice luči, pometanje dvorane, garderobo itd. Vsa skrb je na Slovenskem gledališču, ki ima stalno dovoljenje za vse vrste nastopov v domu. Sedaj pričakujemo samo še račun za vse usluge.

Pred začetkom koncerta me pospremi tajnik SG Benedektič v svojo pisarno, potegne iz predala svoje pisalne mize debelo dežurno knjigo in na drugo stran napiše: Slovenska prosvetna zveza, 1. februar

1965, koncert Koroškega okteta. Pod tem pripiše Opombe: ter mi naroči, da moram kot »dežurni« podati po koncertu svoje opazke v zvezi s prireditvijo. Napisal sem približno takole: Prijetno me je presenetila uslužnost s strani SG, ki je vložilo veliko skrb in pozornost, da bi koncert dobro uspel. Vstopnice so bile v predprodaji samo na dan koncerta dopoldne in uro pred začetkom. Ker je imela Prosvetna zveza prvič vstopnice v predprodaji, ni predvidela, da bo že med 11. in 14. uro celoten porter razprodan. Zvečer je bil naval občinstva tako močan, da so bili prosti sedeži kaj hitro oddani. Nekaj ljudi, ki je že zjutraj po telefonu rezerviralo vstopnice, je ostalo brez se deza. Vedeti moramo za pravilo, da četrt ure pred začetkom zapadejo vse neplačane rezervacije. Za bodoče prireditve naj traja razprodaja vsaj nekaj dni, tako da lahko prireditev obvesti občinstvo preko radia ali Dnevnika o stanju razprodaje. Za veliko množico so bila na razpolago samo še stojišča, ki pa jih, kot pravijo, po predpisih ni. Začeli smo s prodajo stojišč. Tedaj je razumljivo posegel službujoči policist in nas opozoril, da smemo prodati le toliko vstopnic kolikor je sedežev v dvorani. Jasno, da bi morali prodajo prekiniti, ljudi pa odsloviti.

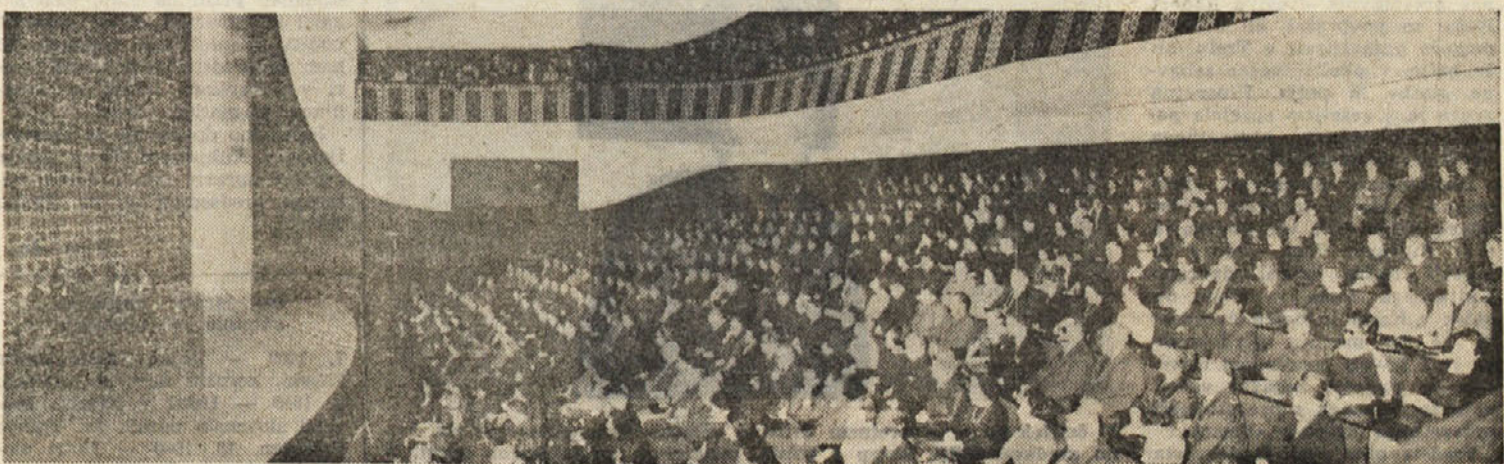
Veliki kazalec ure se je že premaknil za deset minut čez 20.30, inspicient je iz svoje

kabine po telefonu protestiral: »Začnimo vendar! Točnost! Ljudi razvajamo! To je teater!«. »Oprosti. Prav imaš. Toda mi smo ljudska prosveta. Počakaj, prosim, še pet minut.« Ljudje so še vedno prihajali. Oktet je čakal za odrom na znak. Ob takem navalu občinstva je iz njihovih oči sijala velika sreča in trema obenem. Kako tudi ne, bili so prvi gostje, sploh prva izvengledalska predstava v Kulturnem domu. Niso se toliko bali občinstva kot akustike, kako se bo slišalo, ali se bodo oni sami med seboj slišali. Dopoldne so sicer vadili, toda ko je dvorana polna se ta vražja akustika po svoje obnaša. Napetost raste, interni telefoni koncertirajo že celih deset minut, živci prasketajo. Službujoči policisti je nekam telefoniral, vstopnice smo kar naprej prodajali.

Začetek. Vstopnic ne prodajamo več, vendar še vedno kdo pride. V dvorani je 750 ljudi. Kulturni dom je naenkrat prepoln. Hvaležni smo službujočemu policistu in tistemu telefonskemu razgovoru, da je imela oblast razumevanje in upoštevala našo zadrego, ko bi morali zapreti vrata našim ljudem, ki so prišli v svoj dom, da čujejo domačo pesem. Upamo, da podobnega razumevanja ne bo manjkalo tudi ob naslednjih enakih primerih.

In na koncu še zahvala in priznanje zvestemu občinstvu, ki je prišlo v tako lepem številu.

Edvin Svab

Za nastop »Koroškega okteta« je bila dvorana Kulturnega doma natrpana kot še nikoli doslej. Vstopnice so bile razprodane že v dopedanskih urah in izjemoma je bilo treba dovoliti tudi stojišča, ki bi jih sicer ne smelo biti. Mnogo ljudi pa sploh ni prišlo v dvorano. Zaključek? Cimveč prireditve, kajti naši ljudje si jih želijo!

Prosvetna dejavnost SPDT

Slovensko planinsko društvo je v veliki dvorani priredilo izredno zanimivo in lepo predavanje znanega alpinista, našega tržaškega rojaka Sandija Blažine, ki je tudi s pomočjo diapozitivov prikazal jugoslovansko alpinistično odpravo v bolivijske Ande. Predavanje je bilo nenavadno veliko število ljudi, kar je agilno SPDT spodbudilo, da nam bo že 15. t. m. posredovalo, prav tako v Kulturnem domu, svoje drugo predavanje s tematiko iz svojega področja. Na sliki predavatelj Sandi Blažina in poštvovalna predstavica Planinskega društva dr. Sonja Mašera, ki je gosta pozdravila in predstavila.

NA PLEMITO POBUDO RUDARSKIH PROSVETARJEV

Obeta se nam gostovanje Trboveljčanov v Sv. Križu

Nastopili bi s svojim zabavnim orkestrom in pevci, Križani pa bi jim kdaj kasneje vrnil obisk

Kulturni stiki med prosvetnimi društvi to stran in ostan meje, so ne le koristni za širjenje kulture naslov, temveč celo potrebni za navezavo medsebojnih stikov, prijateljstva in tesnega sodelovanja. Takih stikov je pa še vedno premalo, bodisi zaradi objektivnih razlogov, bodisi zaradi finančnih sredstev, ki nikoli ne zadostujejo. Toda pobuda Delavskega prosvetnega društva »Svoboda II« iz Trbovelj, je vsekakor hvalevredna in pričakovati bi bilo, da bo še kakšno društvo iz Slovenije prišlo k nam na obisk, po zgledu društva iz Trbovelj.

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda II« v Trboveljah je društvo, v katerem se zbirajo rudarji. Poleg vsemogočih kulturnih dejavnosti, katerim se pridno in požrtvovalno posvečajo, imajo rudarji tudi odlični pevski zbor in številni zabavni orkester, ki ga lahko, po potrebi, skrepijo v plesni orkester. S temi ansambli so nastopali že v več krajih in želi zavirljive uspehe. Zda pa so se spomnili, da bi prišli k nam. Člani društva imajo olajšave pri potovanjih in enkrat na leto gredo na sindikalni, brezplačni izlet. Namenili so se, da bodo izkoristili priliko ter z izletom v Trst, združili tudi kulturni nastop.

V decembru se je zglasil pri nas predstavnik društva Robert Rožaj in povprašal, ali bi bilo mogoče organizirati v Trstu, ali še bolje, v okolici večer zabavne glasbe in petja. Prosvetna zveza je z veseljem sprejela ponudbo delavskega prosvetnega društva »Svoboda II«.

Domenjeno, sklenjeno. Prosvetna zveza je tovarišu iz Trbovelj priporočila več dvoran in tudi Kulturni dom, vendar je tovariš Rožaj izbral dvorano Kulturnega doma v Križu. Se obisk v Križu in ogled dvorane, ki bo po mnenju predstavnika iz Trbovelj popolnoma ustrezala za prijetni zabavni večer, nato še domenek s predstavniki prosvetnega društva »Vesna«.

Predstavnika obeh društev sta se okvirno domenila, da bo rudarski ansambel gostoval v Kri-

žu v polovici aprila. Obeta se nam torej prvovrstni pevski in orkestralni koncert z zabavnimi vložki.

K temu pa že nekaj ugotovitev. Prejšnjo nedeljo je naš dnevnik pod naslovom »Pričakovani smo...« objavil aktualni uvodnik o prireditvah v Kulturnem domu. Clankar je šel celo dlje v svojih ugotovitvah, da je pri nas premalo kvalitetnih prireditev, še manj pa amaterskih. Pobuda rudarjev iz Trbovelj pa nam odpira nove možnosti. Koristno in priporočljivo bi bilo, da bi, ne samo prosvetna zveza, temveč tudi društva sama, stopala v stik s sorodnimi društvi v Sloveniji in jih vabila k nam na gostovanje.

Obisk društev iz Slovenije, bi lahko združili z izletom in obiskom našega mesta in okolice, s tem bi dosegli kar trojni smoter: prvovrstna amaterska gostovanja v vseh mogočih pano-gah, navezava medsebojnih tesnih stikov in tretjič, prosvetni delavci raznih društev po Sloveniji, bi lahko bolje spoznali kul-

PIRIEDITEV ZA PRAZNIK VAŠKEGA PATRONA

Borštanska mladina v «Skupnem stanovanju»

Ceprav je že minilo precej dni ko so v Borštu praznovali dan svojega patrona, so marljivi domači prosvetarji čutili za svojo dolžnost, da v zvezi s praznikom pripravijo primerno prireditev. Ker je na praznik nastopajoči član skupine bil od-soten je seveda običajna prireditev odpadla. Toda pridni mladinci niso vrgli puške v koruzo: še z večjo vno so prišli za delo in so se predstavili svojemu občinstvu in vsem prisotnim, ki so še v vzdušju tega praznika in od sobote naprej zahajajo v novo osmico pri Niko-tu Kosmaču v Zabrežu, kjer se radi pogovarjajo pri kozarcu zares dobre domače kapljice.

Predstava je bila v soboto zvečer in v nedeljo popoldne v vaški dvorani pri redovnicah. Prikazali so moderno veselico v treh dejanjih »Skupno stanovanje«. Igra pripoveduje o lju-deh, ki se sploh ne poznajo in se preselijo v hišo, ki ni še končana. Novi stanovalci se

med seboj kregajo in prepirajo, na koncu pa se vsi pobotajo in nekateri celo zaljubijo in tudi poročijo.

Tudi letos so se mladi Borštani kar dobro odrezali na odru, posebno se če pomislimo, da je med njimi veliko število delavcev, ki so po vsakodnev-nem delu prišli v roke knjigo in naštudiralji vloge.

Nastopili so: Stevo Kosmač kot Dedek Bogo, Boža Zahar — gospa Kati, njen mož Dragiša je bil Boris Zerjal, Hčerka Lju-bica pa Vesna Kosmač. V vlogi študenta Miše Kučuća je nastopil Stevo Zahar, študenta Mirka Lasića pa je podal Marjan Kosmač. Tetka Pola je bila Majda Cerneka, njeno vnukinjo Rado je igrala Vera Petaros, Miki Clavina in Davorin Skro-karo sta podala vloge dveh zidarjev, medtem ko je Boris Zobe nastopil kot postrešek.

Obe predstavi sta bili dobro obiskani, posebno pa v nedeljo popoldne, ki je bila dvorana nabit polna ne samo domačinov temveč tudi prijateljev mladine iz okoliških vasi.

Vsi igralci so želi veliko priznanja navzočih, ki so jih nagradili na koncu igre z močnim ploskanjem.

Omeniti moramo, da je z velikim trudom in požrtvovalnostjo pripravil na oder mlade igralce vaški župnik.

Mladi Borštani so bili povabljeni s to igro v Bazovico, Dolino in v Marijin dom v Ro-janu.

M. M.

Razstave v foyerju K.d.

V foyerju balkona Kulturnega doma, ki je namenjen tudi za stalno umetnostno galerijo, so skoraj dva meseca, prav od otv-rivitve dalje, vselej skupine tržaških slovenskih slikarjev. Ob-iskovalci so si jih z zanimanjem ogledovali in komentirali. Pri ne-katerih so se tudi potrgale vrvi, na katere so bile obešene, tako da v zadnjem času pogled na razstavne stene ni bil nič kaj lep, ker so nekatere slike slonele kar na tleh prislone na steni. O-čitno ni bilo nikogar, ki bi jih takoj znova obesil na pravo me-sto. V teh dneh so vse slike od-stranili in stene so proste za druge.

Kot sta bila dva meseca po mojem skromnem mnenju predol-ga za razstavo enih in istih slik, tako ne bi bilo prav, če bi zdaj stene foyerja ostale za dalj časa prazne. Kot je Kulturni dom na razpolago vsem Slovincem, tako je seveda tudi galerija v foyerju na razpolago vsem slovenskim slikarjem. In ker imamo Slo-venci že samo v Trstu in Go-rici več slikarjev, kot jih je bilo zastopanih na dosednji razsta-avi, pričakujemo, da se bodo se-daj tudi ti drugi pozanimali za razstavo svojih del. Ko pa bodo vsi zamejski umetniki izčrpani, bi lahko prišli na vrsto tudi sli-karji iz Slovenije bodisi posamič bodisi s kolektivno razstavo, ki nam bi predstavila sodobne sme-ri v slikarskem izražanju umet-nikov v matični deželi.

Formalno dovoljenje za razstav-ljanje v Kulturnem domu izdaja začasni upravni odbor doma, ka-terega predsednik je dr. Frane Tončič.

—en.—že.

Koledarček kulturnih obletnic v februarju

7. 1809 — Rojen Matija-Majar Ziljski, koroški narodni buditelj.
8. 1849 — Umrl v Kranju naj-večji slovenski pesnik dr. France Prešeren. 18. 1950 — Umrl slo-venski pisatelj Prežihov Voranc-Lovro Kuhar.

Nove knjige v

Študijski knjižnici

Loški razgledi. Skofja Loka 1961.
Svetovna književnost, II. Lj. MK. 1964.
Listki. IV. zvezek. Lj., Narodna tiskarna 1873.
Zora. Sesti tečaj. Maribor 1877.
Disney, Walt: V svetu narave. Lj., MK. 1962.
Disney, Walt: Naš prijatelj atom. Lj., MK. 1961.
Pregled srbske, hrvatske in ma-kedonske književnosti. Lj., MK. 1964.
Pedagoški zbornik. Zvezki. 21., 24., 25., 26., 31. Lj., Slovenska šol. Matica.
Brenk, France: Koroški tihotapci. Domžale, 1933.
Kuret, Niko: Jurij Kozak. Lj. 1936.
Ekonomsko - družbeni problemi sezonskega okraja. Sežana 1953.
Slovenski liberalci in loža. Lj. 1893.
Vrhovnik, Ivan: Trnovska žup-nija v Ljubljani. Lj., 1933.
Egidij: Nedeljsko branje. Tretja knjiga. Trst, 1937.
Slovenski pravopis. Lj., Znanstveno društvo. 1935.

Prosv. društvo »Slavko Škamperle« priredi v prvi polovici maja letošnjega leta

PRVO REVILJO SLOVENSKE VOKALNIH OKTETOV

1. Revije se lahko udeležijo vsak slovenski oktet iz deže-le Furlanije-Juljske krajine.
2. Oktet je lahko ženski ali moški.
3. Vsak oktet nastopi z ob-vezno pesmijo »Nocoj pa oh nocoj« ter še z dvema pesmi-ma po lastni izbiri.
4. Prijavo za nastop je tre-ba poslati na naslov: Prosvet-no društvo »Slavko Škamperle«, Vrdeška cesta 7, Trst, najkasneje do 28. februarja 1965.

Prijava mora vsebovati:

a) Ime okteta in njegov se-dež
b) Ime, priimek in bivali-šče vodje ali njegovega za-stopnika
c) Avtorje in naslove pesmi, ki jih je izbral za nastop.
5. Partitura obvezne pesmi je na razpolago v Tržaški knjižarni v Ul. sv. Franciška št. 20.
6. Nastope vokalnih oktetov bo ocenjevala posebna žirija. Proti sklepom žirije ni priži-va. Oktet, ki bo prejel naj-višjo oceno, bo dobil v var-stvo prehodni pokal FRANA VENTURINIJA. Pokal bo po-stal last oktetu, če bo pri na-slednji reviji tudi dosegel naj-višjo oceno.

Udeleženci revije bodo pre-jeli spominske diplome.

Prijava in vpisnina okteta stane 800 lir.

Prijave se sprejemajo na se-dežu društva vsako nedeljo od 10. do 12. ure,

Odbor

Samsa, Maksa: Nekaj pesmi. Trst, Trani 1934.
Poročilo o raziskovanju neoli-ta in eneolita v Sloveniji. Lj., Univerza v Ljubljani 1964.
Godina, Ferdo: Družinski dnev-nik. Murska Sobota, Pomurska založba 1961.
Tarman, Kazimir: Clovek in na-rava. Lj., MK. 1964.
Stanovnik, Aca: Kongres italia-n-ske komunistične partije. Lj., CZ 1963.
Prijatelj, Niko: Matematične strukture I. Lj., MK 1964.
Bevk, France: In sonce je ob-stalo. Murska Sobota, Pom-zal. 1963.
Urvaš, Trst, Glaser 1885.
Gangl, E.: Pisanice. Gorica, Go-riš. tiskarna 1896.
Zekelj, Filip: Misjonar škof Fri-derik Baraga. Trst 1964.
Koledar Alojzijevišča. Gorica 1964.
Trinko, Ivan: Spisi. Trst, ZTT 1964.
La Provincia di Trieste 1960-1964. Trieste 1964.
Tržaška pokrajina 1960-1964. Trst, 1964.
Zupančič, O.: Casa opojnosti. Lj., 1899.
Mikuž, F.: Koruza v Sloveniji in njeni hibridi. Lj., Univerza v Lj. 1961.
Bajec, Anton: Zaščita pred na-petostjo dotika I. del. Lj., 1957.

V četrtak je v prosvetnem društvu »Slavko Škamperle« pri Sv. Iva-nu predaval Milče Skrap o tržaški mladini v antifašistični borbi. V svojem predavanju se je zadržal tudi pri takratnem prosvetnem živ-ljenju

Prešernova proslava

Za prihodnjo nedeljo pripravljajo Prosvetna zveza Prešernovo proslavo, ki bo letos, kakor že včasih v preteklosti, združena z revijo pevskih zborov. Za to revijo so se pevski zbori odločili, da bodo izvajali v glavnem narodne pesmi. Sodelujočih zborov bo približno deset, večinoma moških. Predstavili se bodo tudi nekateri zbori, ki so bili za nekaj časa prekinili svoje delovanje. Tako bomo spet slišali zbor iz Doline, ki je že v pretekli sezoni ponovno pričel z vajami. Tudi padriški in borštanski zbor sta nedavno krizo prebolela in bosta letos gotovo nastopila. V Repnu se zadnja leta uspešno uveljavlja domači zbor, prav tako so Križani zelo aktivni. Z Goriskega bo prišel vztrajen in agilni zbor iz Dol-Poljan in zbor vsestransko delujočega prosvetnega društva iz Števerjana. Pred dobrim letom ustanovljeni zbor v Ronkah se je krepko utrdil in prav tako ne bo izostal. Prav tako ne mali, a vztrajni zbor iz Bazovice. Nastopila bosta seveda tudi zbor Prosek-Kontovel in Gallus. Oba se že zdaj pripravljata tudi na svoj samostojni koncert.

Lani je Prosvetna zveza podelila zaslužnim dolgoletnim prosvetnim delavcem priznanje diplome. Vendar je nehoti prezrla nekatere prosvetne delavce. To svojo napako namerava letos popraviti in podeliti take diplome vsem onim, ki so bili lani nenamerno prezrti.

Na koncu pa bodo združeni zbori zapeli še nekaj narodnih in Prešernovo Zdravico.

Februarja v Kulturnem domu

V tem mesecu bo v Kulturnem domu cela vrsta prireditev. Slovensko gledališče, ki je včeraj ponovilo »Večer slovenske sodobne dramatike« in ki bo danes imelo poslednjič na programu zabavno »La Moschetto« z odličnim gostom Stanetom Severjem iz Ljubljane, bo v petek, 12. t. m. uprizorilo svojo četrto premiero v letošnji sezoni. V režiji Zarka Petana iz Ljubljane, bo nastopilo s komedijo francoskega avtorja Marcela Acharda »Lipe za luno« ali »Jean de la lune« v izvirniku.

11. bo v mali dvorani redni letni občni zbor Sindikata slovenske šole v Trstu.

V nedeljo 14. bo Prosvetna zveza priredila v veliki dvorani doma tradicionalno »Prešernovo proslavo«, združeno z revijo pevskih zborov in z nagraditvijo starejših zaslužnih prosvetnih delavcev.

15. bo Slovensko planinsko društvo priredilo v mali dvorani zanimivo planinsko predavanje dr. Rafka Dolharja o temi »Smučarski alpinizem v naših in tujih gorah«.

V soboto 20. in v nedeljo 21. pa bomo imeli prvič v Kulturnem domu v gostih ljubljansko Dramo, ki bo nastopila s komedijo ameriškega pisca Albeeja »Kdo se boji Virginije Wolf«, ki je skoraj že od začetka sezone na repertoarju glavnega slovenskega gledališča in ki se vedno privablja polne dvorane gledalcev.

Če k temu dodamo še, da bo 27. v vseh prostorih Kulturnega doma (razen seveda v glavni dvorani) tradicionalni »Novinarski ples« 28. pa pustni otroški ples SG, potem se tokrat res ne moremo pritoževati, da nam bo v februarju manjkalo lepih kulturnih in drugih dogodkov.

Galeb

Januarja je izšla četrta številka »Galeba«, ki na 24 straneh nudi otrokom mnogo priporočljivega branja. Ta številka je kar — zimska. Tu so pesmice o snegu, ki pripoveduje (Neža Maurer), o žolni, ki v zimi, v ostrem mrazu trka na drevesna debela (Tonca Breščak), o snežinkah, ki v burji plešejo veselo, (Fran Roš), in o konjičkih črnih, ki vozijo sani (Gustav Strniša). Pa tudi kolone, ki jih Fran Roš opisuje v spisu »Stričeve klobase«, so tipično zimski praznik. Končno spominjajo na zimo nekatere ilustracije in še prispevki mladine. Fran Roš je še prispeval pesmico o mesecih v letu, Neža Maurer pa je napisala pesmico »1. januar«. Njena je

Večeri v Slovenskem klubu

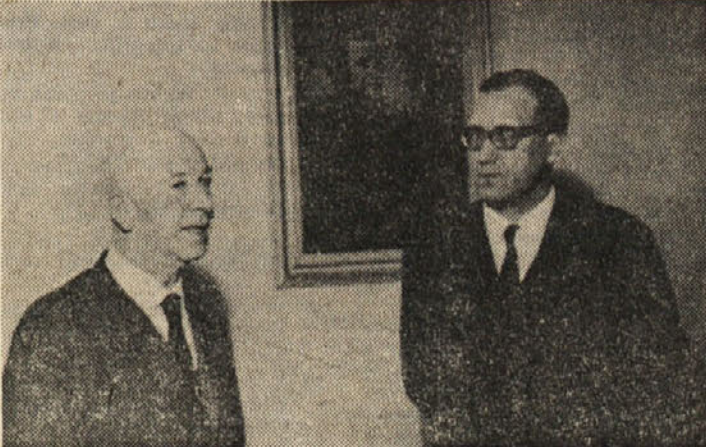
Pisatelj Boris Pahor je moral na svojem večeru dati nešteto podpisov kupcem svojega najnovejšega romana »Parnik trobi nji«

Izvajalci večera »Slovenskih samosplovov« 1. pričetkov do danes

Dr. Karel Šiškovč je predaval o »Napoleonskih ilirskih provincah«

Dr. France Bernik je predaval o temi »Sto let kulturnega poslanstva Slovenske Matice«

REVIJE

še pesmica »Paček«, Vojana Arharja pa »Osliček«. Pri proznih prispevkih smo prišli že daleč v povesti Zore Rebule »V srcu Afrike«. Povest je vedno bolj napeta, tako da otroci nestrpno čakajo nadaljevanja. V tej številki so otroci zvedeli, da je pisatelj France Bevk, ko je bil majhen, nosil uhan. Danilo Gorinšek je napisal zgodbo o gosaku Gageu, objavljeni pa sta še po ena indijska in burmanska pravljica. V pouku mladim bo sestavek »Od ure do ure«, ki pripoveduje, kako so nastale in se v svoji obliki in ustroju razvijale ure. V zgodovino posega sestavek »Jamski grad«, v prirodo opis človeške ribice. Pri športu v tem času skoraj ne bi bilo mogoče pisati prej o čem drugem kot kaj drugega kot — o smučanju; to je opravil strokovnjak Bojan Pavletič. Za zgodovino smučarstva na Slovenskem pa bi najbrž lahko navedel še koga poleg Valvazorja. Prispevkov, ki jih piše mladina sama, bi lahko bilo še več; zanimivo pa je, da se je oglasila tudi neka dijakinja z Jesenic.

»Galeb« opravlja gotovo koristno delo, ko objavlja tudi pesmi z notami, s čimer je za učiteljstvo manj zadržano, ko je treba izbirati nove pesmi za pouk v šoli. Uganke bi lahko postale še bolj privlačne, če bi učitelji povsod znali mlade bralce zanje pridobiti. Nekateri učitelji rešujejo uganke skupaj z otroki.

Ilustratorji so tudi v tej številki isti kot v prejšnjih: Leon Koporc, Robert Hlavaty, Božo Kos, Milko Bambič, Ksenija Prunk, Marjan Tršar; objavljen pa je še linorez dijakinje Čuk Ornele z Opčin.

»Galeb« je dosegel tako kvaliteto stopnjo, da ga je mogoče brez pridržka priporočiti kot zelo koristno dodatno branje v šoli.

Literarne vaje

Navadno ugotavljamo, da so v »Literarnih vajah« pesniški prispevki močnejši kot pa prozni. Pri prozi je vse preveč čuti, da nastaja iz navadnih šolskih nalog. In tako beremo v vsaki številki opise počitnic, izletov, kakega dogodka. Saj je v večini primerov vse to napisano gladko (za jezikovno plat je poskrbelo najbrž uredništvo); pisci se trudijo, da bi bilo tudi privlačno. Vendar ima človek občutek, da gredo skoraj vse stvari preveč mimo dijakov, ne da bi jih zabeležili, ne da bi o njih povedali kako besedo. Tega seveda ni mogoče pričakovati od nižješolcev, toda višješolci? Ali pa, da vendar dijaki napišejo — ali bi vsaj hoteli napisati — tudi kaj drugega, pa je to mogoče Literarnim vajam nezanimivo. Potrebno bi bilo, da bi se tu kaj premaknilo.

Most

Dobršen del zadnje številke Mosta zavzema drama Leva Detele »Prokrust«, ki je mnogo bolj »čitljiva« (in uprizorljiva), kot kako drugo njegovo delo te vrste. »Kaj tako opojno diši« je kratak, prijetno napisan utrinek s poti po Jugu, ki ga je napisala Vlasta Polojac. Milena Merlak Detela je prevedla dve kratki »Fantastični zoološki zgodbi« Jorgea Luisa Borgesa. Druge beletrije v tej številki ni. Tehten prispevek te številke pa je izvešč iz razprave Borisa Podreke »Česka: Plečnik, Loos, Fuchs«. Vladimir Vremec je po Wilfriedu Daimu objavil zelo zanimiv povzetek »Levi katolicizem in komunizem«. Jože Peterlin se v tej številki oglašja na dveh mestih: s prispevkom »Začarani krog kulturnega sodelovanja med nami« in »Gledališče med nami«. Sestavek »Blišč in beda Otvoritve« pa je napisal Kronist. V vseh treh sestavkih je precej lahkotnega in cenenega zavijanja. Daljše poročilo o Detelovi knjigi »Blodnjak« je napisal Martin Jevnikar.

Gledališki list

Z novo gledališko sezono, ki se je začela z otvoritvijo Kulturnega doma v Ul. Petronio, je uprava Slovenskega gledališča začela izdajati svoj »Gledališki list« v novi obliki in v večjem obsegu. Ko smo nekoč prej na tem mestu pisali o gledaliških listih našega SG, smo morali ugotoviti, da so preskromni predvsem po vsebini, saj običajno v njih ni bilo kaj več kot po eden ali dva sestavka in nekaj posnetkov, v ostalem pa reklama. Za nov letnik Gledališkega lista pa moramo našo takratno sodbo spremeniti, toda le kar se nanaša na vsebino. Nova oblika (skoraj kvadrat 20 x 20 cm) je namreč nerodna in nepraktična. Če jo hoče vtakniti v žep, jo moraš pripogniti, zviti in s tem nujno pokvariti. Za zunanjo in notranjo opremo lista je poskrbel ing. Niko Matul, ki je iz starega rimskega noveca vzel tudi osnutek za neke vrste značko SG. Vsebinsko pa je list letos nekaj povsem novega, boljšega od dosedanjih. Doslej sta izšli dve številki. Prva je posvečena otvoritveni in krstni predstavi Kreftove igre »Po brezkončni poti« in Ruzantejevi komediji »La Moschetto«, druga pa »Večeru sodobne slovenske dramatike«. Razen tega je prva številka tega XX. letnika v svojih uvodnih sestavkih posvečena Kulturnemu domu, oziroma pomenu te naše velike pridobitve za uspešnejši razvoj kulturnega življenja. O tem pišejo sedanjí upravnik gledališča prof. Rado Rauber, prvi upravnik in organizator gledališča leta 1945 Ferdo Delak, kasnejši dolgoletni upravnik prof. Andrej Budal, režiser Jože Babič in pisatelj Boris Pahor, ki zaključuje takole svoje razglabljanje: »Stirideset let smo s svojimi telesi zaslanjali svojo ljubezen, zdaj bomo plamenico, ki smo jo rešili pred sovražnimi vetrovi, ponesli v novo svetišče«.

Na samo uvodno uprizoritev v Kulturnem domu se nanašajo Kreftov spis »Nekaj obrobni pripomb«, v katerih avtor pojasnjuje na kaj se je opiral in kaj ga je vodilo pri pisanju dramatičnega Prešernovega življenjepisa in pa misli našega največjega prešernoslovca Antona Slodnjaka ob premieri sami. V tem prvem delu novega letnika Gledališkega lista je dramaturg Josip Tavčar objavil še nekaj aforizmov o gledališču in gledališki umetnosti, Filibert Benedetič pa priložnostno pesem »Igravčeva pesem«.

Drugi del prve številke je posvečen »La Moschetti«, toda žal le s sestavkom Josipa Tavčarja o »Ljudski komediji in burki v renesansi«, v katerem se tako avtorja Angela Beolca, kot dela samega, le bežno dotakne.

Druga številka je razen nekaterih slik z uprizoritve igre »Po brezkončni poti« posvečena v celoti »Večeru slovenske sodobne dramatike«, le uvodni sestavek upravnika Rada Rauberja je namenjen nekaterim splošnim mislim. Na naslednjih treh straneh so predstavljeni vsi trije avtorji treh uprizorjenih enodejank: Primož Kozak, Igor Torkar in Saša Vuga. Sledijo kratka oznaka izvajanih del izpod režiserjevega peresa, Josipa Tavčarja sestavek »Sodobna slovenska dramatika je v krizi«, odlomek iz daljšega eseja dramskega kritika Vasje Predana »Sodobna slovenska drama« ter še »Beležke« Filiberta Benedetiča Vsebinsko je ta številka še bogatejša od prve. Za naslednje pa mislimo, da ne bi škodovalo, če bi prinašale tudi nekoliko več o sami vsebini izvajanih del.

DOPIS IZ SV. KRIŽA

Zakaj dve društvu
in ne eno samo?

Pred leti je bilo v naši vasi prosvetno življenje zelo razvito. Delovali sta društvi «Vesna» in «Albert Sirk», ki sta bili v ponos Križu in zgled ostalim društvom.

Sedaj pa vlada pri nas na prosvetnem področju popolno mrtvilo z izjemo moškega pevskega zbora, ki ga že leta s pridnim trudom vadi agilni Frančko Zerjal. Nekateri opravljajo to mrtvilo z dejstvom, da se ljudje dandanes brigajo le zase, ker so postali preveč individualisti in brezbržni. To bo vsekakor res, vendar mislimo, da je pojav začasnega značaja, kakor so mode v civiliziranem svetu. Vsekakor pa je treba iskati vzrok predvsem v zmotljivi politiki nekaterih strank in ljudi, ki so menili, da mora kultura služiti političnim strankarskim ciljem, ne pa obratno. In tako se je zgodilo, da ko je prišlo do razprtij znotraj ali med strankami, je zaradi tega najbolj trpelo prosvetno življenje.

V Križu je še vedno nekaj ljudi, ki bi bili prav gotovo pripravljeni sodelovati, da pride do obuditve društev. Menimo pa, da je v sedanjih okoliščinah za oživetev prosvetnega delovanja najbolj primerna združitev obeh društev; bolje eno samo močno in aktivno društvo, ki bi predstavljalo ves Križ, kot pa dve obstoječi le na papirju. Novo društvo pa bi moralo koristiti in služiti le širjenju slovenske besede ter razvedrilu naših ljudi in nobenim drugim ciljem. Pričakuje predvsem od mladine, da bo storila prvi korak v tej meri.

Križane nas je prav sram, ko vidimo, da moramo pri dveh lepih domovih ob nedeljah v kino na Prosek, ker vaška kino dvorana nudi le «antične» filme, zvečer ob delavnikih pa ostati vedno doma ob televizijskem sprejemniku (ali v gostilni, kdor ga nima), česar smo se mnogi že naveličali.

«Primorski dnevnik» je pred časom objavil pismo nekega Križana, ki se je upravičeno pritoževal nad pomanjkanjem slovenskih napisov na trgovinah in javnih lokalih v naši vasi. Res je grdo, da smo Križani, oziroma en naš del, pozabili na svojo narodno dolžnost. Evo do kakšnih primerov pride, kadar vlada

mrtvilo v društvih. Čas je že, da vsakdo v naši vasi spozna, da je samo v slogi moč!

a. k.

V Lonjerju
pripravljajo
proslavo
8. marca

Lonjersko prosvetno društvo zadnje čase ni kaj prida delavno, vendar pa se vsaj eni svoji tradiciji noče izneveriti. Njegovi mladi člani pripravljajo namreč za leto, kot že vrsto prejšnjih let, proslavo ženskega praznika 8. marca. Za to priložnost študirajo štiri vesele prizore, med katerimi sta tudi dva, ki jih je napisala Marija Miotova in ki jih bodo podali v svetovivanskem oz. lonjerskem narečju. Seveda ne bo manjkala priložnostni govor, žal pa tokrat — kot vse kaže — ne bo nič petja ali godbe, čeprav sta Lonjer-Katinara včasih imela kar čeden pevski zbor.

V okviru prosvetnega društva je še najbolj aktivna domača knjižnica, ki redno vsako sredo izposoja lepe slovenske knjige. V januarju jih je posodila okrog 50, kar za zimski čas sicer ni mnogo, a je vendarle nekaj spričo dejstva, da mladi na obvezno prebirajo tudi knjige, ki jih prejema v šoli kot vzporedno obvezno šolsko branje. Med poletnimi počitnicami pa gre knjig med ljudi precej več, ker ima mladina pač več časa. Manj pa je v zadnjem času zanjama za knjige pri starejših, ki vedno raje posedajo pred televizijskimi aparati.

Izvajalci «Kosovelovega večera» v barkovljanskem prosvetnem društvu: predavatelj prof. Alojz Rebula ter recitatorji člani SG Leli Nakrstova, Joško Lukeš in Nora Jankovič

Lep «Kosovelov večer»
v barkovljanskem društvu

Ni preteklo pol leta, odkar sem bil na Kosovelovem grobu v Tomaju. Ko sem gledal preprosti nagrobni kamen, me je stisnilo pri srcu, ko sem pomislil na kruto usodo, ki je tako skopo delila življenje našim velikim možem.

Prešernu, našemu največjemu pesniku, ni bilo dano, da bi dosegel petdeseto leto. Naš največji pisatelj, Ivan Cankar, tudi ni imel sreče, da bi se srečal z Abrahamom. Murnu, ni bilo usojeno, da bi dočkal svoje trideseto leto in naš Kette je legel v grob, ko mu ni bilo niti štiriindvajset let. Ista usoda je doletela tudi našega kraškega pevca Srečka Kosovela.

Kako bi se obogatilo naše slovstvo, ko bi od teh mož nekateri živeli vsaj še dvajset let, a skopa usoda je stavila nas Slovence vedno v zadnjo vrsto.

Bilo je pred dobrimi desetimi leti, ko je barkovljanski pevski zbor zapel Kosovelovo:

Pa da bi znal, bi vam zapel

o enem, o enem dekletu;
tako rad jo imam
in je ne dam
za vse, za vse na tem svetu,

ki jo je tako lepo uplašil naš škedenski komponist Ivan Grbec. Vsi smo jo radi peli in dobro se spominjam, ko mi je neka pevka rekla, kako je mogel tako mlad fant spesniti tako lepe besede in v nekaj potezah izreči svojo ljubezen.

Prof. Rebula je izreden predavatelj. Vse kar pove, pove z izbranimi besedami, tako da je pravi užitek slediti njegovemu predavanju. Razčlenil je pesnika do najmanjših odtenkov, tako da je na koncu vsakdo čutil veličino Kosovelovih pesnitev in večina poslušalcev je imela vtis, da nas je predavatelj speljal iz mrzle dvorane v višje sfere, ko človek z nogami ne tika tal. Skoda, da ni bilo pri predavanju stenografa ali magnetofonskega traka, kajti taka predavanja ne bi smela ostati med štirimi stenami prosvetne dvorane, marveč končati v tiskarni.

Pri predavanju so sodelovali kot recitatorji, člana Slovenskega gledališča, Leli Nakrstova in Joško Lukeš in članica barkovljanskega prosvetnega društva, Nora Jankovič.

Prebili smo izredno lep večer, ki nam bo ostal dolgo v prijetnem spominu. Ze pri več predavanjih je imel odbor našega prosvetnega društva srečno roko pri izbiri snovi in predavateljev, zato naj le nadaljuje po tej poti, za kar bo našel vedno odziv pri zavednih Barkovljanih.

r. p.

Kulturno-prosvetni pregled za januar

1. SG uprizori v Kulturnem domu komedijo «La Moscheta».
2. SG uprizori v Kulturnem domu komedijo «La Moscheta», združeno s počastitvijo spomina pokojnega člana SG Modesta Sancina.
3. SG uprizori v Kulturnem domu komedijo «La Moscheta». Zaključna predstava.
4. V p. d. «Lonjer-Katinara» predavanje Stojana Spetiča o evropskem odporišnem gibanju in o pesmih, ki so nastale v času odpora.
5. Radio Trst A oddaja registriran prenos otvoritvenega koncerta v Kulturnem domu.
6. V p. d. «Ivan Trinko» v Cedadu srečanje z emigranti s prikazovanjem slovenskih dokumentarnih filmov in z nastopom «Stevevanskega tria».
7. V cerkvi v Jamljah koncert slovenskih božičnih pesmi v izvedbi domačega cerkvenega zbora pod vodstvom Eme Staničeve.
8. SG uprizori v Kulturnem domu premiero «Večera slovenske sodobne dramatike».
9. V Slovenskem klubu predava nje dr. Karla Šiškočiča o «Napoleonskih ilirskih provincih».
10. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
11. V klubu «Simon Gregorčič» v Gorici predavanje novinarja Draga Košmrlja o temi «Alžirija danes».
12. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
13. V slovenskem katoliškem prosvetnem društvu v Steverjanu I. kulturni večer 1965 s predavanjem dr. Rada Bednarika o fevdalnih gradovih v goriških Brdih in o življenju v njih. Sledilo je prikazovanje skiptičnih slik, nastop moškega zbora in recitatorjev dramskega odseka SK PD.
14. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
15. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
16. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
17. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
18. SKPD «Jože Ambram» iz Pevme priredi v Katoliškem domu pevski glasbeni koncert z nastopom okteta «Planika» in muzikalnega ansambla.
19. Na Reki otvoritev slikarske razstave tržaških slovenskih slikarjev Černigoja, Hlavatyja, Palčiča, Saksida in Spacala.
20. V Slovenskem klubu večer «Slovenskih samospevov od pričetkov do danes» s sodelovanjem solistov: Ljubice Berce Košuta, Nerine Pelicon in Darjia Zlobca. Pri klavirju je spremljal dr. Gojmir Demšar, uvodno besedo je podala Danijela Nedoh.
21. Na Radiu Trst A predavanje režiserja Jožeta Babiča o odru Kulturnega doma.
22. Na Radiu Trst A začetek posebnih oddaj za slovenske šole na Tržaškem in Goriškem.
23. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
24. V klubju «Simon Gregorčič» v Gorici predavanje pisatelja Borisa Pahorja o njegovem zadnjem romanu «Parnik trobi nje». Odlomke iz romana jebral Filibert Benedetič.
25. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
26. V p. d. «Slavko Škamperle» večer kratkometražnih filmov Alojše Zerjala.
27. P. d. «Slavko Škamperle» razpisuje I. revijo slovenskih vokalnih oktetov za ansamble s področja dežele.
28. Slovensko planinsko društvo priredi v Kulturnem domu predavanje slovenskega alpinista Sandija Blažine o jugoslovanski ekspediciji v bolivijskih Andih l. 1964. Predavanje so spremljali skiptični posnetki.
29. V p. d. Barkovlje predavanje prof. Alojza Rebule o pesniku Srečku Kosovelu.
30. SG uprizori v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
31. V Katoliškem domu v Gorici kulturni večer, posvečen ločnim kristjanom.
32. V župni dvorani v Sv. Križu kulturni večer, posvečen katoliškemu tisku.
33. V Slovenskem klubu predavanje dr. Franceta Bernika o temi «Sto let kulturnega poslanstva Slovenske Matice».
34. V klubu «Simon Gregorčič» v Gorici predavanje dr. Fran-
35. ceta Bernika o temi «Sto let kulturnega poslanstva Slovenske Matice».
36. Predavanje Maria Magajne v mladinskem Slomškovem domu v Bazovici o Finski s prikazovanjem barvnih diapozitivov.
37. Tiskovna konferenca Sindikata slovenske šole o nerešenih vprašanjih slovenskega šolstva v Italiji.
38. Pisatelj Boris Pahor govori o osnovni šoli v Barkovljah o sebi in o Simonu Gregorčiču.
39. Dramska skupina fantov in deklet v Borštu priredi moderno veseligrro v treh dejanjih «Skupno stanovanje».
40. V Prosvetni dvorani v Gorici koncert «Koroškega okteta» iz Ljubljane.
41. SG uprizori na izredno željo v Kulturnem domu «Večer slovenske sodobne dramatike».
42. V Katoliškem domu v Gorici kulturni večer posvečen katoliškemu tisku, s sodelovanjem skavtov.
43. V Borštu uprizori dramska skupina fantov in deklet veseligrro v treh dejanjih «Skupno stanovanje».

IZ MAŠTILNIH KRAJEV

T E D E N

Preteklo nedeljo se je v Trstu zaključila konferenca o tržaškem gospodarstvu, na kateri je imel glavno poročilo prof. Forte iz Turina. V debati se je oglašilo okrog 30 gospodarstvenikov in upraviteljev, ki so predložili skupno okrog 50 spomenic. Kovorila sta tudi predstavniki slovenskih gospodarstvenikov in sicer Kmečke zveze in Slovenskega gospodarskega združenja. Čeprav je bila konferenca zanimiva, je vendarle bila pretežno platonična. Zanimivi pa so podatki, ki jih vsebuje spomenica družbe SIOT, ki bo gradila naftovod Trst-Bavarska, v kateri je rečeno, da bo že v prvem letu delovanja naftovoda prišlo v tržaški zaliv 600 petrolejskih ladij, v letu 1980 pa 1200 v enem samem letu. V spomenici se tudi predvideva, da bo tolikšno število ladij v znatni meri zaposlilo razne vzpostavne gospodarske dejavnosti v Trstu in da se bo v Trst preselilo od 5 do 10 tisoč družin pomorščakov.

Medtem so bili objavljeni prvi podatki o januarskem prometu skozi Javna skladišča, ki je v obe smeri dosegel 150.000 ton, kar je znatno manj kot v januarju 1964.

Razburjenje zaradi nameravane preusmeritve dela v ladječnici Sv. Marka se še ni poleгло. Delavci ladječnice so imeli v četrti zborovanje pred tovarno, župan pa je na seji tržaškega občinskega sveta sploščil, da je že interveniral v Rimu in zahteval pojasnila.

Spor v podjetju Crane-Orion zaradi njihovih 112 odpustov, ki jih spoznamo rečen s tem, da so odpuste spremenili v časovne suspenzije. V sredo je bila 24-urna stavka v tovarni papirja v štitvanu, stavkali pa so tudi delavci v podjetju Durissini.

Skupina slovenskih izvedencev, ki jo je sestavil in vodil dr. J. Škerk, je bila sprejeta pri deželnem odborniku za nadzorvanje dr. Cocianiju. Odbornik jih je seznanil z osnovnimi smernicami gospodarskega načrtovanja v naši državi, izvedenci pa so mu prikazali nekatere specifične probleme v tem okviru.

Deželni svet se je sestel v ponedeljek in v torek, ko je po daljši diskusiji tudi odobril zakon o organizaciji razvoja gospodarskega področja. Za zakon so glasovali KD, FSDI, PLI in PRI, proti KPI in PSUP, vzdržali pa so se PSI in dr. Škerk.

Obmejni osebni promet v januarju je presegel vse dosedanje rekorde v tem izrazito zimskem mesecu, saj je prešlo medo v obeh smereh s potnimi listi in propustnicami nad 780 tisoč oseb, kar je skoraj 200.000 več kot lani januarja. O teh jih je prešlo medo s propustnicami skoraj 600.000, s potnimi listi pa nad 180.000.

Včeraj in danes se je mudil v Trstu minister za turizem in predstava Corona. Udeležili se je zasedanja koordinacijskega odbora Stalnih italijanskih gledališč, se razgovarjal s predstavnikom Verdija, Teatra Stabile, turističnih ustanov, si ogledal premiero profitašistične drame «Romagnola» v Teatro Stabile, si ogledal Kulturni dom in se tudi razgovarjal s predstavnikom slovenskega kulturnega življenja v Trstu. Podrobneje o tem poročamo na tržaški strani.

Naše kulturno-prosvetno življenje je bilo dokaj pestro. V ponedeljek je v prepolni dvorani Kulturnega doma gostoval «Koroški oktet» in navdušil s svojim lepim petjem. V Slovenskem klubu je o svojem zadnjem romanu govoril pisatelj Boris Pahor, v p.d. «Slavko Škarni» pa je predaval Milče Skrap o tržaški mladini v antifašistični borbi.

Po skoro triurni in burni debati na četrtični seji občinskega sveta v Gorici so demokrati z pomočjo glasov fašistov zavrnili resolucijo opozicije, ki je predlagala, naj bi pri aplikaciji zakona 167 na področju goriske občine upoštevali pritožbe 151 direktorij obdelovalcev zemlje iz Standaža, Podturna in Ločnice ter ne bi v tem smislu spremenili načrt za vinkulacijo zemlje za gradnjo ljudskih hiš in po potrebi izbrali druga bolj primerna področja. Demokratijski občinski odbor je trdovratno vztrajal na svojem stališču, da je treba načrt sprejeti v celoti in v isti obliki kot ga je on predložil, ne da bi upoštevali delne popravke, ki so jih predlagali dr. Sancin in drugi opozicijski svetovalci, da bi izločili iz vinkulacije vsaj tiste vrtove v Standažu, ki jih je celotna občina priznala kot industrijske in torej koristne. Demokratijski odbor se izglasoval prihod obdobja ter marginalni prizivov od skupnega števila 151 vloženih. Še pred tem drugim glasovanjem so

svetovalci PSI, KPI in SDZ zapustili sejno dvorano iz protesta, ker župan ni pred glasovanjem pustil do besede svetovalca Cerneta, in zaradi nedemokratskega postopka na splošno.

Tako se je v svoji veliki demokraciji občinski odbor poslužil tudi glasov fašistov, ki so izrečno proti vsaki demokraciji in ki so izkoristili to priliko, da se lahko uveljavijo še en ukrep, ki je naperjen proti slovenski narodni skupnosti na Gorickem, saj gre v tem primeru povečini za slovensko zemljo v Standažu in Podturnu. Opozicijski svetovalci so tudi napovedali, da se bodo o tej zadevi ponovno zavzeli za koristi gorških vrtnarjev, ko se bo začela splošna in podrobna razprava o gorickem regulacijskem načrtu, ko bo govora o določitvi zemljišč za nove stanovanjske in industrijske gradnje.

Industrijska kriza na gorickem se od tedna do tedna še nadalje zaostre in za enkrat se ni izgledov kakšnega omiljenja. Vodstvo tovarne SAFOG je najavilo nadaljnje skrajšanje delovnega urnika na 24 ur tedensko, kar pomeni za delavce v skladišču. Tri sind organizacije na Gorickem CGIL, CISL in UIL bodo imele jutri sestanke svojih tajnikov, na katerem se bodo posvetovali o skupni protestni akciji in splošni stavki, ki naj bi jo pripravili da bi z njo opozorili merodajne oblasti na nujnost učinkovitih ukrepov za omiljenje gospodarske krize na Gorickem.

Pred dnevi so bili goriski pokrajinski in občinski predstavniki v Rimu, kjer so imeli sestanke z urbanistom profesorjem Piccinatom in na pristojnem ministrstvu glede splošnega regulacijskega načrta za gorisko občino. Spoznamo se o njegovih glavnih smernicah zlasti kar se tiče prometnih zvez. V delegaciji je bil tudi sovedenjski župan Jože Češut, ki je povedal o tej zadevi stališče svoje občinske uprave, zlasti kar se tiče nameravane industrijske cone, ki bi segala tudi na sovedenjsko področje.

V Doberdolu so pred dnevi zaprli 4. in 5. razred tamkajšnje čipkarske šole, ker učence, ki so bile v ta razred vpisane niso prihajale k pouku. Učence pa niso prihajale v šolo zato, ker je bila v teh razredih nastavljen za teoretični pouk učiteljica, ki ne zna slovensko, čeprav bi uprava šole lahko poskrbela učeno moč, ki bi učence poučevala v njihovem materinem jeziku.

Obvestilo Kmetijskega nadzorništva

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu sporoča, da bo od 8. februarja dalje, dokler bodo na razpolago sredstva, sprejemalo prošnje za dodelitev prispevka v višini 50 odst. za nakup naslednjih izbranih semen: Grah «Cudežnik» in «Senator», nizki grah v stročju, belji zgodnji «Kok» in «Dop crop», nizki fižol za luščenje, «Borlotti iz Vigevana», «Holandski motovilec», spinaca «Viking» in «Gaudry», tržaška svetla kodrasta solata, tržaški zboljani radič.

Prošnje bodo sprejemali na kmetijskem nadzorništvu od 8.30 do 12.30.

LOVRE KUCHAR-PREŽIHOV VORANC:

ZBRANO DELO VII. knjiga

(Nadaljevanje s 3. strani)

objavljanjem tistega Prežihovega leposlovnega dela, v katerem ohranjava pisatelj kmečko snov in ki pomeni novo razvojno stopnjo v njegovem pisanju. Poleg prvega in drugega dela Jamnice sta urednika v dodatku uvrstila še fragmente doslej neobjavljenega drugega, tretjega, četrtega in šestega poglavja prvega dela, po doslej neobjavljenih in neupštevanih rokopisih variant, ohranjenih na Prežihovem vrtu. Zatem se drugo poglavje iz prvega dela po izvirnem, a ven dar s pisateljevo roko popravljenem tipkopisu, ki ga prav ta ljubev domu. Vse to pa z namenom, da omogoči primerjavo z osnovnim pompatom, ki temelji na izdaji Slovenskega knjižnega zavoda iz leta 1946. Nadalež sta v dodatku objavili še dve varianti sedmega poglavja drugega dela, ki ju je pisatelj sam izločil in nadomestil kljub pred natism leta 1946. Knjiga pa ima seveda tudi opombe, ki jih je prispeval urednik Diago Druskič. Ob citiranju korespondence in drugih virov razpravlja v uvodnih opombah urednik o nastanku romana, o bistvenih dejstvih in estetskih elementih Jamnice, o popravkih in natistih

PROŠEŠKA ŽELEZNIŠKA POSTAJA, OBMEJNA POSTAJA ZA CARINJENJE UVOŽENEGA MESA IN ŽIVINE

Zgoniška občina bi lahko bila aktivna če bi dobila samo 50 lir na uvoženo žival

Letno gre skozi proseško postajo za okrog 180 milijard lir vrednosti mesa in živine

Proseška železniška postaja je tudi obmejna postaja za carinjenje uvoženega mesa in uvožene živine iz Jugoslavije in drugih vzhodnih držav, ki prihaja po železnici ali pa po cesti skozi mejni blok pri Fernetičih. Zato so tudi na proseški postaji zrasli veliki hlevi, skladišča in druge naprave, ki služijo uvozu mesa in živine.

Po zadnjih podatkih potuje skozi proseško železniško postajo za okrog 90 milijard lir vrednosti mesa in za okrog 90 milijard lir vrednosti žive živine v enem letu. Ta ogromni promet, ki znaša torej okrog 180 milijard letno, gre v celoti skozi roke nekaterih velikih uvoznih podjetij. Naj omenimo samo, da ocarinijo na proseški postaji v enem letu od 500.000 do 600.000 glav živine. Samo iz teh skupih, toda velikih števil je razvidno, da imajo podjetja, ki delujejo na proseški postaji, ogromne trgovske posle, katerih dobičke ni mogoče kar tako oceniti, čeprav ni nobena skrivnost, da so zelo visoki.

Proseška železniška postaja leži v zgoniški občini. Naj nam citiramo verjamejo ali ne, toda zgoniška občinska uprava nima od teh velikih poslov niti ene lire dobička. Zato je zgoniška občina že leta 1959 sklenila, da mora kaj ukreniti, da bi imela tudi ona nekaj od teh ogromnih poslov in da bi lahko z denarjem okrepila svojo dejavnost in korist vseh občanov. Občinski možje so dobro proučili položaj in so prišli do ugotovitve, da bi se dalo nekaj storiti. Najprej so ugotovili, da na proseški železniški postaji ni nobene javne tehnične, s katero bi lahko tehtali meso, ki prihaja s kamioni in ga nato na

Ogled vrtnarskih strokovnjakov v Miramaru

Skupina vrtnarskih strokovnjakov si je te dni ogledala Miramarški park, v katerem bo nameščena 11. razstava cvetja, ki bo letos od 25. maja do 6. junija. Ogleda Milje je po končanem ogledu sprejel goste ravnatelj tržaških vrtov Co. v imenu tržaškega župana dr. Franzila, pri čem je pozdravil odbornik dr. Verza.

Središče za zaposlitev brezposelnih delavcev

Tržaška občinska uprava je sklenila, da ustanovi v letošnjem letu več poučnih delovnih središč za zaposlitev brezposelnih delavcev. V ta namen je občinski odbor sklenil, da zaprosi ministrstvo za delo za otvoritev sledečih centrov: delovni center s 15 delavci za pogozdovanje v Bosketu in pri Lovcu ter delovna središča s 45 delavci za arheološko izkopavanje pri Sv. Justu, za ureditev prostora na Reški cesti, kajr bodo uredili otroško igrišče, in za gradnjo poljske ceste na Kontovelu, o kateri smo že obširno pisali in kjer so dela že v teku.

Obvestila Kmetijske zadruge

Zima je pršla. Suha divja za kurjavo si lahko ogledate in kupite pri podružnici Kmetijske zadruge v Ulcih Flavija 62.

Kmetijska zadruga išče dva vajenca. Prijavite se!

vseh teh ugotovitvah, so zgoniški občinski možje že leta 1959 sklenili, da kupijo od tržaške občine okrog 11.000 kv. metrov jurskega zemljišča pri proseški postaji. Po omeni leta 1963, na katero je pristal tudi komisar za jurska zemljišča sodnik dr. Palermo, so določili, naj bi zgoniška občina plačala tržaški občini zemljišče po 600 kv. meter. Zadnji sklep o nakupu tega zemljišča je zgoniška občina tedaj poslala v odbitek prefekturi. Doslej pa prefektura tega sklepa še ni odobrila, čeprav ji je dobro znano, kakšnem namenu bi to zemljišče služilo. Poleg tega pa je treba tudi poudariti, da je tedanji tržaški podžupan in odbornik za javna dela prof. Cumbat pismeno sporočil zgoniški občini, da je tržaška občina pripravljena prodati omenjeno zemljišče po dogovorjeni ceni. Zdelo se je torej, da ne bo več nobenih posebnih zaprek za uresničitev zamisli zgoniških upraviteljev.

Na žalost pa, kot smo že omenili, prefektura še ni odobrila sklepa zgoniške občine o nakupu zemljišča. Med tem časom pa je zgoniška občina, pripravljena, da bo zemljišče gotovo kupila, sklenila s podjetjem Orlando dogovor, da zgradi tehnično na proseški postaji pod ugodnimi pogoji za občinsko upravo. V ta namen so temu podjetju odstopili 2.000 kv. metrov zemljišča, ki naj bi ga kupili od tržaške občine. Ta zadeva je se danes sicer rešena, ker je tržaška občinska uprava privolila, da da podjetju Orlando v zakup omenjeno zemljišče.

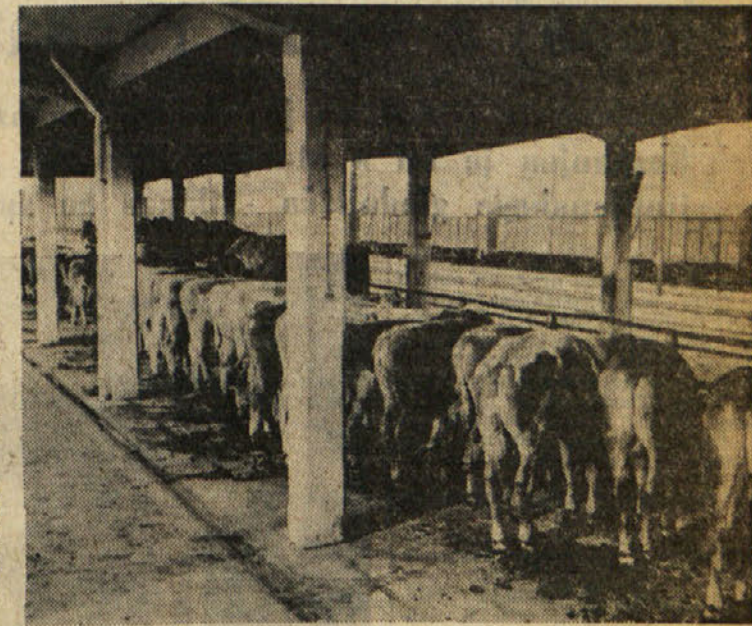
Ni pa še rešeno vprašanje nakupa vseh 11.000 kv. metrov. Nekatera zasebna podjetja, ki delujejo na proseški postaji, so nedavno ponudila tržaški občini, da odkupijo omenjenih 11.000 kv. metrov po 1.500 kv. m. S to ponudbo se je celotna zadeva sedaj še bolj zapletla, ker je hotela tržaška občina prelomiti dano besedo zgoniški občini in prodati zemljišče zasebnikom bo višji ceni. Če pa bi hotela zgoniška občina to zemljišče kupiti, naj bi ga plačala po ceni, ki jo ponujajo zasebniki. Ljudje pri tržaški občinski upravi, ki so to rešitev predlagali, dobro vedo, da se je bivši podžupan prof. Cumbat v imenu tržaške občine pismeno obvezal, da bodo prodali zgoniški občini to zemljišče. Hkrati pa tudi vedo, da krajevne uprave ne morejo kar čez noč našti denar za višje cene in da bi tako visoka cena nujno povzročila, da bi se morala zgoniška občina odreči svojememu narču.

Sedaj je celotna zadeva nekje vmes. Če bi se rešila, bi se lahko odločili, da bi se morala zgoniška občina obvezati, da bodo uvoznikom kralj živino ali pa uvoznikom hrhovno brezplačno. Če uvozniki, da gre skozi proseško železniško postajo od 500.000 do 600.000 glav živine, potem bi občinska uprava, če bi dobila samo 50 lir na uvoženo glavo, dobila letno od 23 do 30 milijonov lir. Ta vsota, ki za tržaško občinsko upravo ne pomeni skoraj nič, pa bi zgoniško občino rešila vseh finančnih preglavic ter ji ne bi bilo treba več prositi prefekturo za krije pri manjših. S tem bi letni dohodek zgoniške občine krili predvidene izdatke in bi bila občinska uprava aktivna, kar bi ji omogočilo tudi boljše gospodarjenje v korist vseh občanov.

Po vsem tem razmišljanju in po

občini. Zvedeli pa smo, da zainteresirani zasebniki pritiskajo na vse načine, da bi dobili od tržaške občine to zemljišče. Doslej pa se niso povedali, čemu jim bo to zemljišče služilo, medtem ko je znano, da bi ga zgoniška občina uporabila v javno-korisne namene. Za zaključek naj samo omenimo, da bi morala prefektura čimprej odobriti sklep zgoniške občinske uprave iz leta 1963, tržaška občina pa bi morala držati dano besedo in prodati zgoniški občini omenjeno zemljišče po dogovorjeni ceni.

Slavko Stoka

Uvožena živina na proseški postaji

MILJARDE, KI RAZBURAJAO DUHOVE

V Rupih in Sabličah žive potomci ukradenega otroka iz Bonetov

Če bodo dokazali, da je bil tisti otrok poznejši madagaskarski kralj, pridejo v poštev kot njegovi dediči

Zadeva milijarde zapušćine, ki je deponirana v angleški državni banki za dediče nekdanjega «belega» madagaskarskega kralja, ki se je imenoval Bonetti, je nemalo razburila tudi slovenske Bonetije s kraškega področja na Gorickem. O tej zadevi je izšel tudi podrobnejši članek v letošnjem Jadranskem koledarju iz Trsta.

Ten smo se oglašili v Ožbotovih gostilni v Rupih, ker so nam povedali, da spada gostilničarjeva mati tudi med potencialne dediče, ki pridejo v poštev za dedičev omenjene dedišćine. Mater smo dobili, ki je sedela pri kuhinjskem oknu pri popoldanskem počitku in ko smo vstopili je odločila Primorski dnevnik, ki ga je pravkar čitala.

«Naša mati je bila iz Bonetov in nam je vedno pravila, da so iz njihove hiše ukradli mladega fantiča, ki so ga odpeljali z lepo kočijo proti Gorici. Je začela na naše vprašanje žena svoje pripovedovanje. Kdaj je to bilo? Zena je sedaj 72 let in tudi njena sestrična Alojzija Legiša, ki živi v Sabličah ter je tri leta starejša, ne ve povedati kaj določnejšega o tej zadevi. Mati jim ni povedala niti, kako je bila fantiča imenovali, niti ne morejo točno ugotoviti, kdaj so ga odpeljali.

Vsekar je dejstvo, da sta že takrat bili v Bonetih v Dolu dve

hiši: ena od njihove matere in druga od njenega brata. Obe družini sta se pisali Bonetti in iz materine je bil otrok, ki so ga v prejšnjem stoletju neznanca ugrabili in odpeljali s kočijo ter ni bilo potem več glasu o njem. Njihovo naselje je takrat spadalo pod župnijo v Opatnem selu. Morda bi tam imeli v župnijskih knjigah kaj zapisano, da bi se dalo izvedeti tudi za ime ugrabljenega otroka in morda je kakšna pripomba o tem, kdaj so ga ugrabili? Zadeva vsekakor ni tako enostavna, kot se zdi na prvi pogled. Tudi če bi ugotovili ime tega otroka in datum, kdaj je bil ugrabljen, bi bilo potem treba še vedno dokazati, da je bil ta otrok poznejši madagaskarski kralj, ki je pustil omenjeno ogromno premoženje v angleški banki za svoje potomce.

Prejšnji mesec smo pisali o sestanku pripadnikov družine Bonetti iz Ostigle pri Mantovi, ki so se ga udeležili tudi pripadniki družin Bonetti iz Correggia v Emiliji, da bi se pogovorili o tej dedišćini. Takrat je bilo sklenjeno, da se bodo ponovno sestali v marcu. Ali naj gredo na ta sestanek tudi naši Bonetji kot potencialni dediči «strica» z Madagaskarja?

«Pomagajte nam, da bomo lahko dobili kakšno dokazila», nam je

šjo priporočila 72letna Amalija Devetak, vd. Grilj iz Rupe, ki bi vsekakor rada prišla poleg, ko bo prišlo do delitve milijardne dedišćine z Madagaskarja. Ali pa bo vse to ostalo le fata morgana, kot se je podobnih primerih že tolikokrat zgodilo?

BOLJUNEČ

Pust se bliža svojem koncu, čeprav je letos pustna doba precej dolga. V Boljuncu so se seveda že začeli pripravljati, da se bodo po svoji stari navadi tudi od letošnjega pusta dostojno poslovali. Pripravljalni odbor se je že sestel. Člani so se dogovorili glede sporeda in priprav ter si razdelili delo.

Tudi letos bodo seveda v Boljuncu spustili v vsesojle pusta «Boljunič IV». Vse kaže, da bo spored še bolj pester in lepši kot prejšnja leta. Tudi letos bodo gostom postregli na trgu s polenovimi in repo ter domačjo kapljico, in to brezplačno.

Praznovanje se bo začelo na pustno soboto, slavnostni zaključek, ki pravi vsako leto o več gostov iz okolice in mesta, pa bo na pepelnico popoldne.

IZ ZGODOVINE NAŠIH KRAJEV

NABREŽINA

Izvor imena - Prelomnica v življenju Nabrežine: železniška proga Trst-Dunaj
Njeno bogastvo: kraski kamen

Nabrežina se ni nekoč razlikovala od ostalih vasi naše občine; a od začetka prejšnjega stoletja dalje je ime tega kraja še neznatnega naselja postalo bolj znano kot ime marsikaterega mesta. Zaslugo moramo pripisati Trstu, zemljepisnim priklanam našega Krasa in našemu kamnu — marmorju. Trst se je začel naglo razvijati kot obmorsko mesto (luka), ki je takratni Avstriji služil kot «okno v svet». Jadnice, odvisne od naravne pogonske sile (vetra) so naglo odstopale mesto parnemu kotlu in vijaku za ladijski pogon, ker je narastemu pomorskemu prometu bolj služil parnik (Luzum viljaka je pomenil ogromen napredek v pomorstvu izumil ga je leta 1812 Josip Resel, rodom Ceh, po polidku gozdar, ki je služil tudi v teh krajih). V Trstu se je kopičito uvoženo in blago za izvoz. Prevoz na kopnem — stari turmani s konjsko vprego — ni bil kos naraščajoči izmenjavi blaga; zamenjali ga je moralo bolj učinkovito prometno sredstvo. V ta namen so zgradili železniško progo od Dunaja do Trsta. Dali so ji naziv Južna železnica (nemško Südbahn). To je bilo v letih 1853-1856.

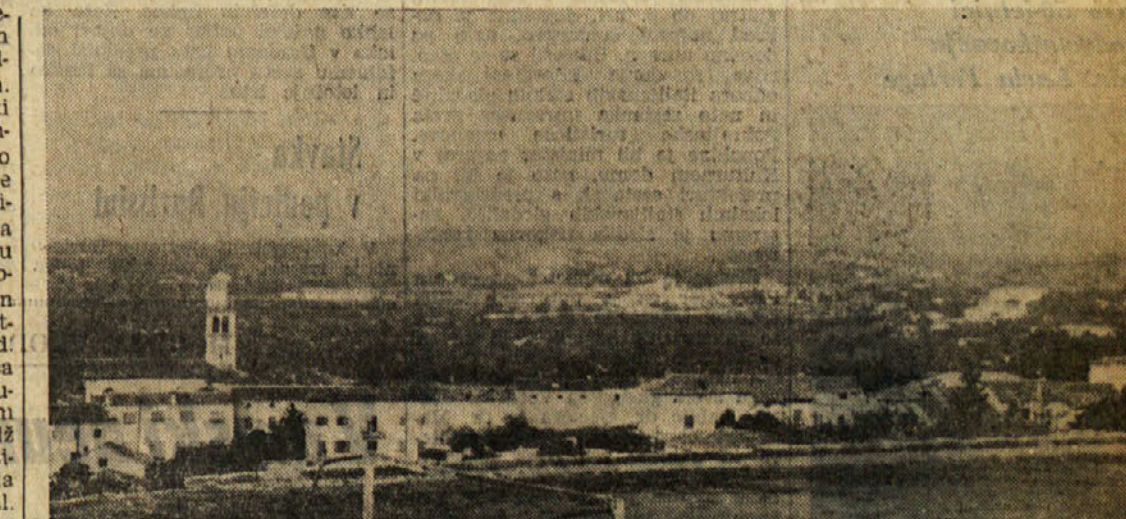
Začetek druge polovice minullega stoletja lahko imenujemo prelomnico v življenju Nabrežine in ostalih naših vasiških skupnosti. To je eden od nešteti primerov, ki zgornjo dokazujejo, kako pomembnejsi dogodki (politični, gospodarski, itd.) naglo preusmerijo življenje določenega kraja. Se sama gradnja železnice senuja sprememba. Naši ljudje so se zaposlili pri delu zlasti kot težaki in vozniki, v naših kamnoolomih so ločili in obdelovali kamen za železniške zgradbe in mostove.

Prav v naši srenji je kazalo zgraditi večjo železniško postajo

jo za prestop potnikov, namenjenih proti Benetkam, Vidmu in dalje v Italijo in obratno: od tod proti Dunaju in drugam. Temu je služil kratki železniški trak proti Biviju. Na nabrežinski postaji so čakali na zvezo potniki iz raznih delov Evrope in tudi od drugod. Zaradi velikega blagovnega in osebnega prometa je bila postaja temu primerno urejena in imela dovolj prostorov za uradovanje in stanovanje, dve čakalnici za potnike, prostorno restavracijo itd. V isti stavbi je bil do konca prve svetovne vojne poštni urad kar je takratnim priklanam najbolj odgovarjalo. Vzdolž stavbe je bila v širini starih tirov streha — rekli so ji hala — da se je promet bolj odvijal.

Malokje je bila tako živahna postaja kot ta. Baje se je sam cesar Franc Jožef, ko se je leta 1901 peljal v Gorico, pohvalil, ne izrazil o njej, češ da je na lepi poziciji in praktično urejena. Nekaterim nabrežinskim in drugim občanem pa nista ugajala niti železnica niti postaja. Menili so, da je vse to delo antikrista in da ne bo iz tega nič dobrega. Zanimivo so bile njihove prerokbe, kakšne nesreče bodo padle na človeštvo ko bo železna kača lazila po zemlji. Železne ptice letale po zraku, goibrodci imeli glavno besed, itd. Ni se znalo, od kod so te napovedi prišle, a občani so jih z vso resnostjo osvojili. Ni se torej čuditi, če se niso te korenine hotele voziti z vlakom in so raje počasi v Trst in nazaj. Seveda so to bili najstarejši možje, še močno odmaknjeni od življenjske stvarnosti.

Uprava Južne železnice je to postajo imenovala po naši vasi. Za nas je bila Nabrežina, za Nemce in Italijane Nabresina. Torej v bistvu nobene razlike in vedno po naše. Držali so se

Imena kot so ga prednamci ali svoji naselivši dali svojimi naseljenimi. Nad tem se ni nihče sploščil, kar je v normalnih in postenih razmerah povsem razumljivo in naravno.

Prvotnim Nabrežincem so naravno poimenovanje njihovega novega doma zemljepisni poglji. Strma obala in nad njo izprane stene kraškega apnenca jih menda nista mikala, ker ni bilo tam na prelomnici kraške planote za njihovo domovanje in gospodarstvo (poljedelstvo) tako primerno mesto. Izbrali so svet severno od stare rimske (sedaj pokrajinske) ceste, ki je že od 2. stoletja pred Kr. r. vezala Ogled z vzhodnimi deželami, in kjo postavili svoje domove. Iz par prvotnih družin se je naselje postopno množilo. S tem so se malo oddaljili od brega; ostali so še vedno ob bregu.

Ali ni torej naravno, če so svojemu naselju nadeli ime Nabrežina? Podobno ime ima naselje v Istri, občina Boljun, ki mu rečejo Nabrežina. Sicer imamo nešteto naselij in

zaselkov s predlogom «na» ali «po». So kraji Na bregi, Na bregu, Na brodu, Na griču, imamo Pohorje, Pohorje, Pohorje, Pohorje. Le izgovarjava (naglaševanje) je različno zlasti pri imenih s predlogom «po», ki so v dotičnih krajih naglašajo. Tudi mi malo emrcvarimo našo Nabrežino: Kraševci naglašamo 3. zlog (ž), vzhodni Slovenci, Hrvaši in Srbi poudarjajo 2. zlog (bre). Ker radi izpuščamo samoglasnike (rečemo n. pr. «sn») namesto «sem») pravimo Nabrn — v Nabrežini, Nabrežincem pa rečemo Nabrnžinc.

To svoje ime je vas ohranila še nekaj let po svetovni vojni. Nedvomno je zvenelo preveč po naše in preveč očitvalno nasobitnost na tem kosu naše zemlje. Nacionalistični nestrežniki so to to zanimali, ko se imeno Nabrežina hoteli znebiti in so 29.3.1923 vs prekrstili v Aurisino. Tega imena nismo prej nikoli slišali. Kje so ga iztaknili? Tako naj bi se bil imenoval potok med Grjanom in Križem, ki da so mu rekli in še rečejo

Auresin, Laversin. Tako naj bi se že leta 1420 imenovala tudi naselje na Krasi — naša Nabrežina. Torej prvotno Auresin ali Laversin, nato Nabrežina. Slovenci naj bi bili — po njihovo — to ime popačili v Nabrežino. Je pa še domneva, da ime Aurisina izhaja iz «aurigena», češ da so Rimljani tukajšnji rume-ni kamen zamenjali z zlatom (aurum). Bilo s to «Aurisino» kakorkoli, sodimo, da nima naše ime z njo nikakršne zveze. Prvič je vprašanje, če so prvotni Nabrežinci sploh vedeli za Auresin, drugič pa je nepobitno, da si niso kraljevni imen kar slepo sposojali, ampak so jih prilagajali z zdravo pametjo. Kaj je torej bolj naravno: bitnost na tem kosu naše zemlje. Nacionalistični nestrežniki, ki so to zanimali, ko se imeno Nabrežina hoteli znebiti in so 29.3.1923 vs prekrstili v Aurisino. Tega imena nismo prej nikoli slišali. Kje so ga iztaknili? Tako naj bi se bil imenoval potok med Grjanom in Križem, ki da so mu rekli in še rečejo

(Nadaljevanje sledi)

JANKO FURLAN

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Pijana sta vozila avtomobil s hitrostjo 100 km na uro

Na policajev poziv se nista ustavila in bi ga skoraj poročila - Obsojena na izredno milo kazen

Pred sodnikom Valerianjem sta moralna zagovarjati 21-letna Vito Vittori iz Ul. Castagneto 29 in Giorgio Gagliardo iz Ul. Colonna 14. Dogodek, ki je mladeniča pripeljal pred sodnike, zadeva razne krivice cestnega zakona, kjer pa je glavno vlogo igral alkohol.

Bilo je ponoči med 23. in 24. decembra lani (minilo je torej nekaj več kot mesec dni), ko sta dva avtomobila letedeča oddelka opazila na Obali Policia. Vozila sta se pri hitrosti 100 km na uro. Marešal Aulio Caropresl je ukazal agentu Periniju, naj s signalno lopatico ustavi nevidnega voznika. Perini se je postavil na sredo ceste, toda da sta bila voznika pijana, ni bilo dvoma. Voznik iz avtomobila, ki je pripadl na tla, Agent je odskočil vstran ter si je slučajno rešil življenje.

Takoj nato sta agenta začela zasledovati brezumna voznika. Dvignila sta ga sile na Korzu, in sicer nad križiščem z Ul. sv. Katarine. Policist, ki je zapeljal svoj avto, ki je vozil ob tleh, je prišel na priključek ob vozilu ubesedilo ter ga prisilil, da se je ustavi.

Tako se je začela sodnijska afera, ki je v teh dneh pripeljala mladeniča pred sodnike. Policista sta namreč prebrala dne. Vozila sta se z avtom po bližnji oddaljenosti okoli mesta ter seveda veselo popivala (baje samo pivo). Pozno ponoči sta se pripeljala v mesto, šla po Sprehajališču sv. Andreja, kjer sta se baje ustavila v nekem baru. Kmalu potem je Vittori, ki je upravljal avto, postal slab. Izročil je volan Gagliardu, za katerega je menil, da ima šofersko izkaznico. V resnici pa je bil domneva na, da sta bila voznika pijana in da sta upravljal avto v vinjenem stanju. Vittori je obdržal volan, da je prišlo do obdržal tudi, da je pustil krmilo oseb, ki ni imela

Dar podpornega društva otroškemu vrtcu v Podgori

Odbor Podpornega društva za Gorisko je na svoji seji odobril 20 tisoč lir kot podporo na novo otvorenemu slovenskemu otroškemu vrtcu v Podgori. Znesek je tajnik Skrk izročil otroški vrtarici, da ga porabi za najbolj nujne potrebe vrtca. S tem je društvo ponovno pokazalo svoje velike razumevanje za potrebe slovenske mladine.

Delavec z Vrha padel z motocikla

Prejšnji večer nekaj pred 23. uro je ob cesti pri Vilišinih v Dolu našel domaćin, ki je šel tam mimo, na tleh težkega nezvestega človeka in poleg njega prevrnenega motocikla Zigolo 98. Takoj je obvestil Zeleni križ iz Gorice, ki je ponorečenca nemudoma odpeljal v gorisko civilno bolnišnico. Tam so ugotovili, da gre za 44-letnega Franca Grilja z Vrha št. 19, ki so mu ugotovili udarec na lobanji, izgubo spomina in rano nad levim očesom ter so ga pridržali za 10 dni na zdravljenju.

Težak tovarnik v Ronkah smrtno povozil upokojenca

Včeraj dopoldne nekaj po 11. uri je neki težak tovarnik, ki je vozil v smeri iz Trsta proti Benetkam, povozil v Ul. Aquileja v Ronkah, v bližini njegovega doma 68-letnega upokojenca Georga Monca. Ponečim, kar pa je obšel nezvesten na cesti, so z avtom Rdečega križa odpeljali v Trškiško bolnišnico, kjer pa je imel prebito lobanjo, je rekel že med potjo umrl. Pogreb bo danes popoldne ob 14.30 v Begliu.

Cestna policija iz Trčica vodi o nesreči preiskavo. Tovornjak, ki je mogoč povozil, se ni ustavil, ker po vsej verjetnosti ni opazil nesreče. Vendar so pozneje ustavili v Porčenu nekega šoferja, o katerem menijo, da je vozil dotični tovarnjak.

Jutri v Sovodnjah seja občinskega sveta

Zupan iz Sovodnje je sklical za jutri, v ponedeljek 8. februarja ob 19.30 sejo občinskega sveta.

Na dnevnem redu je županovo poročilo o njegovem potovanju v Rim in o drugih občinskih zadevah, dalje podaljšanje pogodbe za pobiranje trošarine s podjetjem Bozzini-Glioni iz Gorice in poročilo ukrepov izvršnega odbora.

Pogovorili se bodo tudi o drugih občinskih zadevah, ki niso na dnevnem redu. Na sejo lahko pridejo tudi drugi občani.

Sindikalne vesti za tekstilne delavke

Odbor tekstilnega sindikata pri Delavski zbornici je na svoji zadnji seji proučil proizvodni položaj v tekstilnih tovarnah v Podgori in v Ronkah. Poudaril je nujnost takojšnje intervencije vlade z ukrepi za odpravo krize in začetku delavice, ki so v dopolnilni blaginji, na seštevku, ki bo na sedenju Delavske zbornice v Gorici v torek 9. t.m. ob 10. uri. V Ronkah bo tak seštevki istega dne ob 15.30 na sedenju PSI. Prispevke dopolnilne blaginje za suspendirane iz Podgore bodo izplačevali 9. t.m. ob 13.30 do 14.30 uer, za one v Ronkah pa istega dne ob 15. do 16. ure.

Tekstilni sindikat pri Cisl sporoča, da je bil na prefekturi sestanek zastopnikov zveze industrij, vodstva Cotonificio Triestino ter sindikalnih predstavnikov.

Vladimir Makuc razstavlja v Gorici

Jutri, v ponedeljek, ob 18.30 uri bo v dvorani Pro loco v Gorici, v pasaji Mesne hranilnice, uradna otvoritev grafičnih del solkankega rojaka Vladimira Makuca, ki je eden izmed najbolj znanih slovenskih slikarjev. Razstavo prireja goriska občinska uprava v okviru kulturnih izmenjav s Slovensko. Uradne otvoritve se bodo udeležili predstavniki krajevnih oblasti. Razstava bo odprta ves teden in je rstop prost.

V ORGANIZACIJI PROSVETNIH DRUŠTEV

Z avtobusi v Trst na Prešernovo proslavo

Vpisovanje do torka, 9. t.m. v Števerjanu, Ronkah, Štandrežu, Sovodnjah, Gabrijah, Dolu in Doberdobi

Prosvetna društva iz Števerjana, Ronk in Dol-Poljan organizirajo v nedeljo 14. februarja popoldanski avtobusni izlet v Trst na Prešernovo proslavo, na kateri bo nastopilo 10 pevskih zborov in med njimi tudi pevski zbor teh vasi. Prireditelj razdelilne naštete za druge kategorije potrošnikov, ki imajo na osnovi pravilnika pravico do kontingentov po znižanih cenah.

Kino

v Gorici

VERDI. 14.30: «Crisantemi per un delitto». A. Delon in J. Fonda, ameriški kinemaskopski barvni film, mladini od 14. letom vstop prepovedan, zadnja predstava ob 22. uri.

CORSO. 14.30: «Matrimonio all'italiana». Sofia Loren in Mastroianni. Panoramski film v barvah. Mladini od 14. letom vstop prepovedan.

MODERNISSIMO. 14.00: «I maniaci». Walter Chiari in Barbara Steele, črnbobeli film, mladini od 18. letom vstop prepovedan.

VITTORIA. 15.00: «Giungla di bel lezze». J. Hendry in J. Scott, ameriški barvni kinemaskopski film, zadnja predstava ob 21.30.

CENTRALE. 15.15: «Le pistole non discutono». R. Cameron in D. Palmer, ameriški barvni film, zadnja predstava ob 21.30.

PRINCIPE. «Centomila dollari al sole». Jean Paul Belmondo, Lino Ventura in Reginald Keman.

NAZIONALE. «In amore e in guerra». Dana Wynter in Robert Wagner, barvni kinemaskopski film.

EXCELSIOR. «Cleopatra». Liz Taylor in Richard Burton, kinemaskopski barvni film.

EXCELSIOR. «Amore primitivo». Jeanne Mansfield, Franco Franchi in Ciccio Ingrassia.

DEZURNA LEKARNA. Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna SORANZO, Verdijev korzo št. 57, telefon 28-79.

DEZURNA CVETLICARNA. Danes, 7. februarja je v Gorici odprta cvetličarna VOIGTLANDER, Ul. IX Agosto št. 3, telefon 24-33.

TEMPERATURA VČERAJ. Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo dnevno temperaturo 5,4 stopinje nad ničlo ob 13.45 in najnižjo tri stopinje pod ničlo ob 3. uri. Povprečna dnevna vlaga je dosegla 45 odstotkov.

Neposredni obdelovalci iz Štandreža o enoletnem delu svojega društva

Kritične pripombe in smernice za bodoče delo - Izvolitev 11 članov v novi odbor društva

Neposredni obdelovalci zemlje iz Štandreža so imeli pretekli četrtek zvečer v prostorih domačega prosvetnega društva svoj 15. redni letni občni zbor, ki se ga je udeležilo precejšnje število članov.

Predsednik Viljem Zavadlav je po pozdravu vseh prisotnih podal besedo tajniku Emilu Cingerliju, ki je prečital zapisnik zadnjega občnega zbora. Nato je predsednik podal svoje poročilo, iz katerega povzemamo, da so imeli lani težkoče s strojem za žetev pšenice in je bila zato žetev izvršena z nekaj zamude. Predlagal je tudi, naj bi društvo kupilo vezalno za snopje, ker pa so zborovalci odklonili. Pač pa so kupili stroj za mletje koruze, ki je stal okoli 100 tisoč lir in ga ima v oskrbi Dušan Brajnik. Za njegovo rabo plačajo uporabniki po 100 lir na uro, kar je zelo zmerena cena. Predsednik je povedal nadalje, da občinska uprava v Gorici neče nič siliti o odgovori rabe smetišča od strani Štandrežev, verjetno zato, ker jima še dolgo neka 400 tisoč lir, ki jih mesečno odštevajo od najemnine.

Kar se tiče prevoza drv dvovalstnikov z jugoslovanskega področja, se člani pritožujejo, da gre tam uradna procedura prepočas in zato večkrat zapade rok ne da bi sejo lahko izkoristili. Če se ta postopek ne bo izboljšal, se bodo dvovalstniki pritožili na višje mesto. Omenil je tudi demonstracijo kmetov v Gorici proti vinikacijam zemlje po zakonu 167 in takrat je bil določen tudi poseben obrambni odbor, ki vodi vsi zadevo.

Blagajnik Dušan Brajnik je poročal o stanju blaginje, ki je razmeroma zadovoljivo in je še nekaj denarja v blaginji za eventualne potrebe društva.

Tajnik Emil Cingerli je v svojem poročilu povedal, da je imel odbor lani 11 sej, poleg tega pa so imeli še dva izredna občna zbora.

Prejeli so računov Franc Lapin je izjavil, da so našli račune v redu in je predlagal razrešnico staremu odboru. Dodal pa je, da ima društvo od strojev premo dohodkov in da tisti, ki si jih izposojajo, premalo pazijo nanje. Zato je predlagal naj se zviša namemina za stroje, kar je potrebno zlasti sedaj, ko so društvo odplati dohodki od smetišča in od letališča. Omenil je nadalje, da so vse tri kosilnice močno poškodovane ter bi bilo nujno potrebno, da se popravijo ali pa prodajo.

Lapin je nadalje ugotovil, da društvo plačuje preveliko članarino federaciji Cultivatori diretti v Gorici ter bi bilo treba to vprašanje protiti.

K debat se je javilo tudi več drugih članov, s svojimi pripombami. Sledile so volitve novega odbora, ki so šle letos boljje od rok, ker so dobili člani listo in glasovnice že na dom. Izvoljeni so bili naslednji novi odorniki: Rudi Budal, Kazimir Brajnik, Dušan Brajnik, Emil Cingerli, Viljem Zavadlav, Savo Hoban, Stanko Cingerli, Andrej Paulin, Emil Paulin, Leopold Lutman in Mirko Marvini.

Po volitvah so mnogi člani odšli v Gorico na sejo občinskega sveta, kjer so tisti večer razpravljali o usodi njihovih vrtov.

Čestitke novemu doktorju Mirko Primožiču z Oslavja

Mirko Primožič z Oslavja je te dni promoviral na univerzi v Padovi za doktorja agronomije. Na povabilo vodstva univerze so reje pri odprtosti njegovi starši v Padovo, da bi prisostvovali uradni podelitvi doktorske diplome.

Člani prosvetnega društva iz Pešme in Oslavja «Naš prapor» in člani krajevne sekcije PSI čestitajo novemu doktorju ter mu želijo obilo uspeha pri njegovem bodočem delu. Njihovim čestitkam se pridružujejo tudi drugi vaščani in naše uredništvo.

Svetniku Komavecu v spomin

V nedeljo zadnjega januarja je bil na solkanškem pokopališču v Mirki Gorici pokopani upokojeni sodni svetnik Albert Komavec. Umrl je v 87. letu starosti, tih in mirno, kot je bila njegova življenjska pot. Svetnik Komavec je bil rojen v Štandrežu pri Gorici 2. septembra 1878. Gimnazijo je dokončal v Gorici, univerzitetne študije pa leta 1900 v Gradcu. Služboval je nato kot sodni uslužbenec v raznih krajih na Primorskem in v Istri, po opravljenem sodniškem spisu pa je bil najprej sodnik v Trstu nato pa do svetovne vojne v Gorici. Po končani vojni se je znova naselil v Gorici. Zavedni Slovenec je prav kmalu doživel posledice genocidnih izpadov fašističnih oblasti, ki so svojo končno obliko dosegli, ko je bil premekšen na južno Trstoloko. Leta 1929 je bil nasilno upokojen, ker je na volitvah glasoval proti fašizmu. V trstolskem mestu Šterzingu je nato živel kot odvetnik vse do pomne vrtnice med drugo svetovno vojno na Gorisko, kjer je v Solkanu živel vse do smrti.

S svetnikom Komavcem je legel v grob eden od zanimivih, natančnih in vse bolj redkih pričevalcev življenja na Primorskem o dobi pred prvo svetovno vojno in v času fašizma. Dasiiravno ga njegova osebna skromnost in blagi značaj nista pobujala k vidnejšim javnim nastopom, je dogodek svojega časa sprejel z največjo budnostjo, zla in prizadevanja, ki jih je dal v osebna proučevanja pa izdajajo nadse zanimivo in vsega spoštovanja vredno človeško osebnost. Bil je eden, za današnji čas red.

Od 31. januarja do 6. februarja se je v goriskih občini rodilo 23 otrok, umrlo je 10 oseb, bila je sna poroka in 9 oklicev.

ROJSTVA: Claudia Battistella, Francesco De Carlo, Rosanna Frisonelli, Cinzia Grusovin, Daniela Meccoli, Marina Palmbo, Edoardo Drossi, Davide Proccaci, Marco Codermaz, Miriam Laurenti, Lucia Finizio, Enrico Medessi, Marcella Picci, Nicoletta Tuccino, Giovanni Marin, Fabrizio Bazzo, Marco Piscesh, Susanna Mucchiati, Maria Drossi, Stefano Vita, Alessandra Korecic, Enrica Blasutig, Cristina Quarngal.

SMRTI: kmetovalec 64-letni Giacinto Cicuta, upokojenec 67-letni Giuseppe Mutoni, gospodinja 81-letna Emilia Samero, vd. Raiz, upokojenec 67-letni Bartolomeo Belli, gospodinja 64-letna Ermenegilda Di Zorzi, vd. Viscovich, mehanik 27-letni Pietro Principe, delavec 45-letni Ruggero Petarin, gospodinja 70-letna Carolina Petarin, vd. Sutti, 78-letni Francesco Gri, 69-letna Clelia Razzoli, vd. Bradamante.

POROKE: tapetnik Pasquale Speranza in gospodinja Clotilde Andarolo.

OKOLICE: Eugenio Barbiani in Maria Grazia Biddoli, karabinjer Antonio Tiso in gospodinja Anita Floreani, mlarski vajenec Maksimi.

Z RAZPRAVE NA OBČNEM ZBORU

so imeli še dva izredna občna zbora.

Prejeli so računov Franc Lapin je izjavil, da so našli račune v redu in je predlagal razrešnico staremu odboru. Dodal pa je, da ima društvo od strojev premo dohodkov in da tisti, ki si jih izposojajo, premalo pazijo nanje. Zato je predlagal naj se zviša namemina za stroje, kar je potrebno zlasti sedaj, ko so društvo odplati dohodki od smetišča in od letališča. Omenil je nadalje, da so vse tri kosilnice močno poškodovane ter bi bilo nujno potrebno, da se popravijo ali pa prodajo.

Lapin je nadalje ugotovil, da društvo plačuje preveliko članarino federaciji Cultivatori diretti v Gorici ter bi bilo treba to vprašanje protiti.

K debat se je javilo tudi več drugih članov, s svojimi pripombami. Sledile so volitve novega odbora, ki so šle letos boljje od rok, ker so dobili člani listo in glasovnice že na dom. Izvoljeni so bili naslednji novi odorniki: Rudi Budal, Kazimir Brajnik, Dušan Brajnik, Emil Cingerli, Viljem Zavadlav, Savo Hoban, Stanko Cingerli, Andrej Paulin, Emil Paulin, Leopold Lutman in Mirko Marvini.

Po volitvah so mnogi člani odšli v Gorico na sejo občinskega sveta, kjer so tisti večer razpravljali o usodi njihovih vrtov.

Čestitke novemu doktorju Mirko Primožiču z Oslavja

Mirko Primožič z Oslavja je te dni promoviral na univerzi v Padovi za doktorja agronomije. Na povabilo vodstva univerze so reje pri odprtosti njegovi starši v Padovo, da bi prisostvovali uradni podelitvi doktorske diplome.

Člani prosvetnega društva iz Pešme in Oslavja «Naš prapor» in člani krajevne sekcije PSI čestitajo novemu doktorju ter mu želijo obilo uspeha pri njegovem bodočem delu. Njihovim čestitkam se pridružujejo tudi drugi vaščani in naše uredništvo.

Svetniku Komavecu v spomin

V nedeljo zadnjega januarja je bil na solkanškem pokopališču v Mirki Gorici pokopani upokojeni sodni svetnik Albert Komavec. Umrl je v 87. letu starosti, tih in mirno, kot je bila njegova življenjska pot. Svetnik Komavec je bil rojen v Štandrežu pri Gorici 2. septembra 1878. Gimnazijo je dokončal v Gorici, univerzitetne študije pa leta 1900 v Gradcu. Služboval je nato kot sodni uslužbenec v raznih krajih na Primorskem in v Istri, po opravljenem sodniškem spisu pa je bil najprej sodnik v Trstu nato pa do svetovne vojne v Gorici. Po končani vojni se je znova naselil v Gorici. Zavedni Slovenec je prav kmalu doživel posledice genocidnih izpadov fašističnih oblasti, ki so svojo končno obliko dosegli, ko je bil premekšen na južno Trstoloko. Leta 1929 je bil nasilno upokojen, ker je na volitvah glasoval proti fašizmu. V trstolskem mestu Šterzingu je nato živel kot odvetnik vse do pomne vrtnice med drugo svetovno vojno na Gorisko, kjer je v Solkanu živel vse do smrti.

S svetnikom Komavcem je legel v grob eden od zanimivih, natančnih in vse bolj redkih pričevalcev življenja na Primorskem o dobi pred prvo svetovno vojno in v času fašizma. Dasiiravno ga njegova osebna skromnost in blagi značaj nista pobujala k vidnejšim javnim nastopom, je dogodek svojega časa sprejel z največjo budnostjo, zla in prizadevanja, ki jih je dal v osebna proučevanja pa izdajajo nadse zanimivo in vsega spoštovanja vredno človeško osebnost. Bil je eden, za današnji čas red.

Od 31. januarja do 6. februarja se je v goriskih občini rodilo 23 otrok, umrlo je 10 oseb, bila je sna poroka in 9 oklicev.

ROJSTVA: Claudia Battistella, Francesco De Carlo, Rosanna Frisonelli, Cinzia Grusovin, Daniela Meccoli, Marina Palmbo, Edoardo Drossi, Davide Proccaci, Marco Codermaz, Miriam Laurenti, Lucia Finizio, Enrico Medessi, Marcella Picci, Nicoletta Tuccino, Giovanni Marin, Fabrizio Bazzo, Marco Piscesh, Susanna Mucchiati, Maria Drossi, Stefano Vita, Alessandra Korecic, Enrica Blasutig, Cristina Quarngal.

SMRTI: kmetovalec 64-letni Giacinto Cicuta, upokojenec 67-letni Giuseppe Mutoni, gospodinja 81-letna Emilia Samero, vd. Raiz, upokojenec 67-letni Bartolomeo Belli, gospodinja 64-letna Ermenegilda Di Zorzi, vd. Viscovich, mehanik 27-letni Pietro Principe, delavec 45-letni Ruggero Petarin, gospodinja 70-letna Carolina Petarin, vd. Sutti, 78-letni Francesco Gri, 69-letna Clelia Razzoli, vd. Bradamante.

POROKE: tapetnik Pasquale Speranza in gospodinja Clotilde Andarolo.

OKOLICE: Eugenio Barbiani in Maria Grazia Biddoli, karabinjer Antonio Tiso in gospodinja Anita Floreani, mlarski vajenec Maksimi.

kih polihistorjev, ki je pridobilno znanje izdaljaj osjemu krogu znanec in vsem, ki so se k njemu zatekli po vselej blagohotno naklonjeno pomoč. Pretirana skromnost je bila nekako neubranjena povezana z njegovo neusahljivo željo po znanju, nikoli omejeno zgolj na površno znanje, temveč stremelo po polni razumnosti in tako skromnega problema. Ohranil je svojo marljivost in voljo do zadnjega in ocesna bolezen ga je zadnje čase prisilila, da se je moral odpovedati študiju knjig iz svoje pestre domače knjižnice.

Blagi in pravični gospod Komavec bo vedno ostal tak v spominu vseh, ki so ga poznali in bili deležni njegovih nasvetov in pomoči. V gore knjig zaverovani gospod Komavec ne bo več duševno bogatil svojega kroga, zato pa bo trajno ohranjena njegova človeška skromna, po znanju pa neizmerno bogata podoba.

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

B. MARUSIC

Ne bomo popustili!

Cetrlikovo glasovanje v občinskih volitvah je za nami. Krščanska demokracija, povezana s fašisti, je odbila prizive prizadetih kmetovalcev, političnih strank, sindikalnih organizacij in Slovenske kulturno - gospodarske zveze. Bil smo priča nezalisanemu omaloževanju kmečkega človeka, njegovega dela in njegovih koristi. Po mnenju občinskega odbora bi moralo cvetoče štandrevsko vrtnarstvo v prihodnjih desetih letih biti obsojeno na postopen pogin. Ali bo gorisko javno mnenje kaj takega dopustilo?

Goriska KD ki se izmenoma povezuje in išče podpore pri socialdemokrati, slovenski listi... in pri fašistih, ki se, sicer sramežljivo, a vendar, začena sklicevati na ideale odporniškega gibanja in ki istočasno išče razumevanja in podpore pri desničarjih na osnovi skupnega nacionalizma in šovinizma, taka stranka ne more več uživati podpore goriskega volivca in še posebno ne podpore goriskega kmeta. Sam svetovalec KD Madria, pristni predstavnik kmetov iz Podturna, je javno opozoril svojo stranko in občinski odbor z besedami: «Pazite kaj de-

late ker v Podturnu, ki je vedno glasoval za demokristjane, ne hote imeli več vstopa.» V Štandrežu pa se še do sedaj demokristjani niso upali niti pokazati!

Zato mislimo, da bitka ni izgubljena. Čez štiri mesece bodo goriski volivci suvereno izrekli svoje mnenje o dosedanjem delu občinske uprave: ni dvoma, da bodo takrat glasovali za tiste stranke in kandidate, ki so vedno in pošteno šteli njihove koristi, ki so koristili cele goriske občine. Naj bo novi občinski svet in odbor v resnici tesar ljudske volje, ker od novega občinskega sveta bo odvisno, če in v kakšni meri bo zakon 167 prizadel goriske vrtnarje.

Ne smemo namreč pozabiti, da bomo že v tem letu začeli s podrobnim proučevanjem splošnega regulacijskega načrta goriske občine.

Regulacijski načrt, ki oblikuje sliko bodoče Gorice, nam bo nudil možnost, da bomo lahko ponovno razpravljali o gradnji ljudskih hiš, o goriskem kmetijstvu in o tem, da hočemo ohraniti vrtnarstvo, ki je naša panoga goriskega in ne samo goriskega gospodarstva.

Slovenska kulturno - gospodarska zveza in Primorski dnevnik, ki izraža njene smernice in cilje, bosta ob podpori našega človeka, delavca in kmeta, z neumornostjo in vztrajnostjo nadaljevala v prizadevanju, da se storijena krivica popravi v občo korist našega mesta.

DR. PETER SANCIN

Zaletel se je v kolesarja in si zlomil nogo

Sinoči okrog 21. ure so z avtom Zelenega križa pripeljali v gorisko civilno bolnišnico 10-letnega Lorenza Bizzatta iz Ločnika, Ul. Rialto št. 14. Zdravnik so dekcu ugotovili zlom desne noge ter so ga pridržali za 30 dni na zdravljenju. Mati, ki ga je spremljala, je izjavila, da je šel deček okrog 17.30 iz hiše, prečkal cesto ter se zalotil v nekega kolesarja in se pri tem poškodoval. Kolesar je ostal pri trčenju nepoškodovan.

ZARVALA

Ob smrti naše drage žene, mame in stare mame

MARIJE FIGELJ

roj. BENSA

se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali cvetje in vence ali jo spremenili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala zdravnikom in zdravstvenemu osebju bolnišnice iz Sempetra, g. župniku, godbi na pihala iz Anhovega ter vsem vaščanom, prijateljem in znancom.

Založilo: moč Jožef, sinovi Jožko, Mirko, Tonče in Viljem z družinami, heci Anica in Marica z družinama ter ostalo sorodstvo

Nova Gorica - St. Maver - Avstralijska, 7. februarja 1965.

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA

GORICA - UL. Duca d'Aosta 180 - Tel. 28-45 - GORICA

PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA

PRALNI STROJI

12 VRST NAJBOLJSIH EVROPSKIH ZNAMK

HOOVER - MINERVA - CANDY

TELEFUNKEN - NAONIS - REX

po 5 kg - od 75.000 lir dalje

superavtomatični po najboljših plačilnih pogojih za inozemstvo

V trgovini

RIAVEZ & SPONZA

GORICA - UL. MAZZINI 1

PRALNI STROJI, avtomatični in superavtomatični - HLADILNIKI - STEDILNIKI NA VSA GORIVA - Ekskluzivno zastopstvo in zaloga O. KRAINER & C. GORICA -

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

DANES OB 15. NA OBČINSKEM STADIONU

V tekmi z Modeno Orlando vodja napada Triestine?

Mantovani in Gentili na krilih

Tehnični komisar Triestine Frossi je ves teden skušal skupno s trenerjem mostva Renostom dati enajstorično določeno fizično. Zaradi tega je med pripravami za današnji tekmo preizkusil številne igralce tako na sredni napadalni vrsti kot na zvezah in na krilih. Zal se poskus ni obnesel, zaradi česar je bil Frossi ves teden pessimistično razpoložen.

Tehnični vodja Triestine je hotel sestaviti napadalno vrsto, ki bi znala prebiti trdno obrambo Modene, ki bo danes v gosteh Triestine. Triestina ne more pravi na noge.

SMUČANJE

Slalom in kombinacija gornergratskega derbija za BIEBLOVO (Nemčija) in MANNINENA (Finska)

ZERMATT, 6. — Nemka Heidi Biebl-Schmidt je zmagala v slalomu gornergratskega derbija pred predstavnikom Belgije Patricio du Roy de Blicquy in švicarcom Fernandem Bochaty.

V lestvici kombinacije je Biebl-ova prva pred Blicquyjem, tretja je švicarka Therese Obrecht, četrta pa njena rojakinja F. Bochaty.

V moški konkurenci je v slalomu zmagal Francoz J.P. Augert pred Fincem Manninenom in Francosom J.L. Ambrosiom. Finc Raimo Manninen je presenetljivo zmagal v kombinaciji pred Avstrijcem Rofnerjem.

KLEINWALSERTAL, 6. — Francoz Leo Lacroix je danes zmagal v veleslalomu pred Fincem Ulfom Ekstamom in rojakom Mauditom. Italijan Ugo Mahlehnicht se je uvrstil šele na 12. mesto.

MORZINE, 6. — V ženskem smuču za veliko nagrado Morzine je zmagala Francozinja Christine Terrellon pred rojakinjo Annie Famoso. V moški konkurenci pa je zmagala pripadalec Francozu Bernardu Orcelu. Drugi je bil Francoz Louis Jauffret, tretji pa Italijan Renzo Zandegiacomo.

BOSTON, 6. — Čez teden dni bodo verjetno objavili datum povratnega dvoboja za svetovni naslov teške kategorije Clay-Liston. Zelo verjetno bo ta dvoboj 17. maja.

NOGOMET DANES

ATALANTA-TORINO	TRIESTINA-MODENA
De Robbio	Pieroni
BOLOGNA-GENOA	ALESSANDRIA-NAPOLI
Campatani	Carniti
JUVENTUS-CATANIA	BRESCIA-PARMA
Roveri	Marengo
LAZIO-FIORENTINA	PAJOVA-LIVORNO
Genel	Laureti
MANTOVA-FOGGIA	PRO PATRIA-SPAL
Monti	Gonella
MESSINA-INTERNAZIONALE	REGGIANA-BARI
D'Agostini	Baroni
MILAN-LR VICENZA	TRANI-PALERMO
Bernardis	Motta
SAMPDORIA-CAGLIARI	VENEZIA-LECCO
De Marchi	Rancher
VARESE-ROMA	VERONA-POTENZA
Cirone	Camozi

Dva praznična dneva

4.

Cerkvena vrata so se zopet odprla. Skozi stopnice, ki vodi od oltarja za zakladom od stranskega kora, se je že videlo, da so prinesli zaklad nazaj. Vse je zopet tu.

Med zbranimi gleda tudi grbavec in zakriči: «Bil sem blizu in sem vse slišal. Grof je izgubil pri igri. Pravi, da prihaja iz kraja, po imenu Montecavallo... Izgubil je veliko denarja. Tisti tam pa, kakšen tujec neki, je eden izmed človekov in je govori: «Za to ti dam deset tisoč, za tisto pet tisoč.» Grof pa je dejal: «Vse skupaj je premalo. Potrebujem petdeset tisoč, in to za jutri. Dolg pri igri je treba čisto poravnati.»

Kmetje gledajo in se spogledujejo. Več jih je pametnih, ki vedo, kako je treba napraviti. Pustijo pred oltarjem dva za stražo: potem bo cerkveno opravilo, sprevod in zunaj karabinjerji. Odidejo brez glasu, vzemirajo v svojem srcu in razdraženi. Toda ženske in deklice bodo hotele sedeti it na bavo. Pripravile se bodo, kar vedo zanjo. Koliko lepši stvari so vzele v trgovinah pri Ginevri, Puponi in Angelaroz! Same stvari poceni in malo vredne, ki jih v mestu ne bi nihče kupil, toda tu v teh treh majhnih trgovinah, kjer prodajajo vsega malo, je čudovito kakor v raju: blaga za katune in predpasnike, naglavne rute in rute čez ramena, zunanji stenski, lasnice, glavnički, trakovi, čipke, vezanje, šopki cvetic, zaponke, nožiči, odrezki za moške srajce, pokrivala, sukanec za nogavice, ogledalca in še, ... Gori v graščini so izpraznili vse prodajalnice in gostilne in odnesli steklenice z likerji, sodček z vinom, preste in mandeljnovo pecivo.

Zenske ne govorijo na pred procesijo, ne med njo in ne po njej kakor: «Ob kateri uri bo zabava? Po večernih? Pred umetniimi ognji?»

Skozi naselje razglašajo: «Zabava bo ob devetih, danes zvečer, po večerji. Pridite vsi!»

Pri vsem tem pa ni vselega prazničnega razpoloženja v

V Nabrežini in Trstu današnji tekmi proseškega Primorja

V nedeljo bo imela prva ekipa proseškega Primorja v gosteh enajstorično S. Sergio. Tekma bo ob 15. uri v Nabrežini.

Juniorska enajstorična Primorja pa bo v gosteh Edele. Srečanje bo ob 12.30 na igrišču v Ul. Flavio.

Korak naprej v razčiščevanju

(Nadaljevanje s 3. strani)

hovega zgodovinskega bo treba zategadelj temeljito revidirati.

POGLAVJA O KPI IN O BOJU PROTI OKUPATORJU

V poglavju, ki obravnava dolgo obdobje od 1918 do 1941, pogošamo v prvi vrsti kratko, a vendar temeljito analizo gosposarskega stanja v Juljski krajini. Tisti, ki je pod fasadno čutil dvojni pritisk, je bil predvsem slovenski delovni človek. Slovenci, pa tudi Hrvati, so se zaradi tega množično seljevali. Kvesture so dobile nalogo, da jih čim bolj stimulirajo pri izseljevanju v Južno Ameriko. In odhajale so trume primorskih Slovencev in istrskih Hrvatov. Tako krnjenje manjšine je moralo zlasti pri Slovincih imeti poleg političnih tudi neke čisto psihološke posledice, ki so se včasih kazale v tem, da so si želeli izločevati tudi tisto, kar je bilo že za vedno izgubljeno.

Psihične poteze majhnega naroda pa se sploh v marsikateri razlikujejo od psihicnih potez velikega naroda. Zdi se, da M. Pacor ravno v to problematiko ni prodiril globlje.

Kdor jemlje v roke Pacorjevo knjigo, računa, da bo v njej našel tudi podrobnejšo analizo stališča KPI o nacionalnem vprašanju (glej naslov knjige!). Kolikor jih naštevajo, pa zadevajo predvsem obdobje 1941-1945. Opis razvoja KPI ob vernem naštavanju akcij in aretacij njenih članov, razodeva skorajda romantični zanos.

V letih 1918-1926 je bilo v vrstah KPI le malo ljudi, ki bi iz nacionalnega vprašanja znali izluščiti pravo jedro. Od Slovencev sta v splošni zmedeli veliko prispevala predvsem Regent in VI. Martelanc. Tedanji sekretar KPI ni maral nič slišati o nacionalnem vprašanju in prav tako ne njegov goriski somišljenik Tuntar. Zaradi tega je slovenski kmet mairske sili v «narodno» Sicer pa je našega kmetstva sila v smer tudi sam fašizem. In tako se je dogajalo, da je bila slovenska narodna ideja, ki se je silo upirala fašizmu, velikokrat močnejša od ideje čistega razrednega boja. V dobi ostrih razrednih in nacionalnih bojev pa se pri Slovincih oba elementa dopolnjujeta med seboj in celo stapljata. Tak je bil v svojem zaročku že Marežanski upor l. 1921 in tako misel skupnega nastopa je zmagala v NOV jugoslovanskih narodov.

Ne drži Pacorjeva trditev, da so prišli Marežanom na pomoč tržaški delavci (str. 102). Res je, da je prišlo domov v Marežan nekaj domačinov, ki so odhajali delat v Trst. Prišli so seveda, da bi lahko v Trstu. Na dveh procesih proti Marežanom v Trstu so sodili samo Marežanom in razen njih ni bil nihče obsojen.

Tak skupen nastop, kot ga najdemo v zaročju pri Marežanih, je vodil pozneje pri Slovincih celo do fuzije vseh narodnih in revol. političnih struj, kar pa dokazuje, da je oblika revolucionarnega gibanja odvisna po eni strani od socialne strukture naroda in po drugi se od ostrine nacionalnega in razrednega boja. V tem je treba iskati vzroke razlik med NOV jugoslovanskih narodov in italijansko Resistenco.

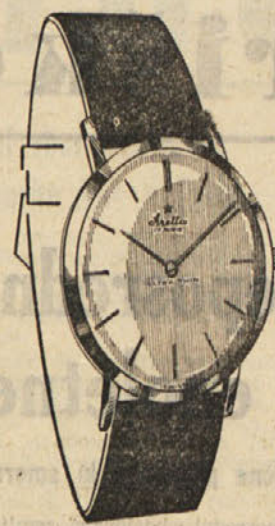
Tako ugotavljanje značilnosti nekega revolucionarnega gibanja, ki bi moralo biti čim bolj poglobljeno, je brez dvoma važnejše od citiranja napadne idejne politične usmeritve kakšnega posameznega slovenskega komunista (glej str. 138-139). Tako posamezni pogledi niso veliko pomembni za razvoj, pa čeprav so zašli celo v glasilo KPI, «Estado operaio». Sam Pacor ugotavlja, da je zatem I. Regent stvari takoj postavil na pravo mesto.

V zvezi z NOV, ki jo Pacor dokaj obširno razčlenjuje, naj se dotaknem le treh vprašanj. Pisec knjige je mnenja, da je bila raba termina «Slovensko Primorje» nepravilna. Moti ga predvsem to, da pojem zajema tudi ozemlje, na katerem živijo Italijani. Za Hrvate pa menda dopušča uporabo izraza «Hrvatsko Primorje» (na njegovem zemljevidu namreč najdemo «Litorale croato»). Oba termina imata svoj izvor v nacionalnih bojih. Uporaba termina «Hrvatsko Primorje» je morda Slovenec silila k uporabi izraza «Slovensko Primorje». Vendar se mi zdi, da to ni bistveno. Z novim geografskim terminom, je hotel preprosti človek poudariti, da je Primorska slovenska in da zaradi tega ne sme ostati pod Italijo. Ta novi termin je nastal čisto spontano. Po priključitvi večjega dela te dežele k Jugoslaviji pa je navedeni termin izgubil skoraj ves smisel.

Uporaba termina «Slovensko Primorje» sama po sebi še ne izpričuje tendence po zapostavljanju italijanskega življa. To omenjam zaradi tega, ker Pacor trdi, da je bila politika KPJ nasproti Italijanom preveč aneksionistična. Vodstvo OF in NOV je res dalo nekaj izjav glede bodočih državnih meja demokratične Jugoslavije, vendar mislim, da je take izjave terjala potreba po afirmaciji Jugoslavije v mednarodni politiki. Jugoslavija je morala v dobi NOV postopati tako tudi zaradi tega, ker ni bilo prav nič jasno, kako bo razvoj tekel onstran njenih meja na zahodu. Iz izkušenj je bilo moč sklepati, da bi od tam lahko prišla kontrarevolucionarna intervencija. Vendar pa se o vprašanju meja med partizani (Slovinci in Italijani) skoraj ni govorilo. Vsem je bilo jasno, da bo moč to vprašanje rešiti šele po vojni. Beseda «priključitev», ki jo je izrekel tisti, ki se je resnično boril, res ni mogla biti nevarna za Slovence in niti za Italijane.

G. Trsta pa so Slovinci morali imeti svoje zahteve, saj živi tu, na sami morski obali, tudi slovenski živeli. Res, človek bi se lahko, da narod, ki živi ob morju, ne bi mogel imeti svojega izhodišča na morje. Mnenja sem, da je Pacor posvetil premalo rešitve Beneški Slovinci (Carlo Podrecca je imel novel «Slavia italiana»). Tu skrajna ne vidi problema, pa čeprav je res, da je dala ta dežela Slovincem nekaj zelo značilnih stvari (Ivan Trnko, P. Podrecca itd.). Narod, ki je stevilno šibak in je bil v preteklosti tako močno ogrožen, res ni vseeno, kaj se dogaja v njegovih, pa čeprav drobnih členih. V Benečiji sta nastala beneški in rezijanski bataljon. Tankaj so med NOV tiskali časopis «Matajura». Za ta zelo zanimiva poglavja slovenske NOV Pacor ne najde besed. Vendar bi se moral

ARETTA
med elegantnimi in preciznimi urami ie najcenejša znamka

ARETTA
ULTRA THIN

Pr MADALOSSO

v Trstu, Ul. Torreblanca 26, vogal XXX Oktobre
dobite vsakovrstno POHISIVO otroške VOZICKE, žimnice — originalne PERMAFLEX — Cene ugodne

«UNIVERSALTECNICA»

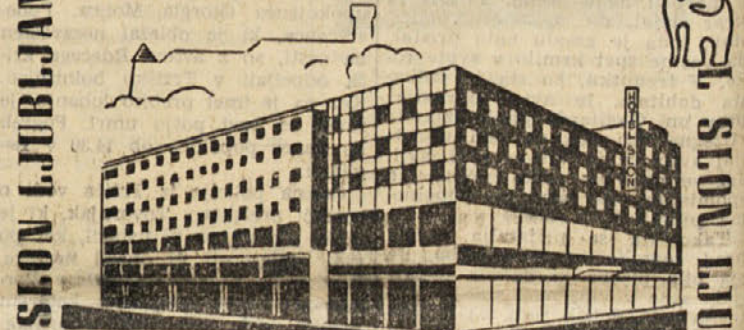
RADIO — TELEVIZORI — AVTOMATISNI IN SUPERAVTOMATISNI PRALNI STROJI — HLADILNIKI — ELEKTROGOSPODINJSKI PREDMETI CANDY — REX — CGE

Izredne cene za izvoz — Dostavljamo na dom brez posebnih stroškov v vse predele v Jugoslaviji

UNIVERSALTECNICA Trieste — Trst
Corso Garibaldi št. 4, tel. 4123 in Trg Goldoni št. 1

HOTEL SLON LJUBLJANA

HOTEL Z MODERNIM KONFORTOM • PRIZNANA MEDNARODNA IN NARODNA RESTAVRACIJA • NOČNI BAR Z MEDNARODNIM ARTISTIČNIM PROGRAMOM • KAVARNA • SLAŠČICARNA • KLUBSKI IN BANKETNI PROSTORI

SPLOŠNA PLOVBA - PIRAN

vzdržuje z modernimi tovornimi in potniškimi ladnjami

redno progo Jadran - Južna Amerika - Zahodna Afrika (Rijeka - Split - Napoli - Genova - Marselja - Casablanca - Dakar - Conakry - Fokoradi - Pema Rio de Janeiro - Santos - Montevideo - Buenos Aires) - Redno tinitjo okoli sveta (iz Jadrana v Indijo - Indonezijo - Japonsko - ZDA - Zahodna afriška obala - sredozemske luke)

TER NUDI

indijske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladnjami od 800 do 1800 ton nosilnosti - Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja «Splošna plovba», Piran, Zupaničeva ul. 24, in na naše agente po vsem svetu Telegrami: Plovba Piran - Telex: 035-22, 035-23 Telefoni: 73470 do 73477

SREČKO VILHAR

z boječo in uporno Argentino v sodno dvorano.

«Ali me ne poznate več, don Leo? Violantina sem... Nocoj želim plesati s teboj kakor tisti večer, ko sem bila še deklica in nisem vedela, kaj počenjaš z menoj. Ali si razumel? Zaigranje, da bo don Leo plesal z Violantino, tisto ljudsko in občinsko, ker se mu hočem danes zares zahvaliti... Pleši z menoj, ko si to tako zelo želim!» reče Violantina in se zasmee. Ko se smeje, je zelo lepa, lepša ko v tisti daljni noči, ko mu jo je Argentina podtaknila nasilno v posteljo.

Ko se ji je fevdalni gospod približal, mu je velik pljusk kakor njegov monokel zamašil prsto oko. Violanta se je zasmejala.

«Sedaj pa mi daj darilo in daj ga tudi ubogi Argentini!» je rekla in je napolnila sebi in zvodnici predpasnik z različnimi stvarmi.

Nihče se ni zganil, niti čuvaj ne. Tu, v tej stari sodni dvorani se je Violanta na svoj način in po tolikih letih maščevala za sramoto, ko je pri trinaštih letih postala mati grofovega potomca, za tisto sramoto, ki jo je nato vrgla v objem vseh vladarjev, kajti nihče je ni hotel več imeti za ženo, njo, grofovo zavrnjeno.

«Osejalje konje!» je kričal grof. «Osejalje konje! Takoj, še ta trenutek!»

S trga sem se je zaslislal Violantin smeh. Teško je nosila vse nabrane stvari. Toda jutri jih bo razdelila med poštna dekleta in njihove ljubčke.

Lepi in ponosni žrebci zdirjajo mimo in pustijo za seboj temno in tiho naselje. Nato morajo iti drug za drugim po ozki poti, ki gre sredi rebrč čez čudovito reko Parfo, ki teče v vse uničujočih brzicah, stisnjena med dva navpična in več sto metrov visoka prepada. Čudovit in strah vzbujajoč pogled nanjo...

Konji naenkrat ne morejo več dalje. Pot je zaprta. Vsi mladi in stari moški iz naselja so tu in se ne šaljijo, tudi če niso oboroženi. Sedaj grof trepeta in ne ve, kaj hočejo. «Kaj počenja čuvaj, upravniki, sluga in majni starinar, odeluh in krvoses?» premišljuje. Toda vsi stojijo, kakor da bi jih kdo prikolaval. Tedaj se oglasi Lizej, ki prebira toliko knjig, dobiva socialistične časopise, razlaga toliko stvari in ki ga karabinjerji od časa do časa vtaknejo v zapor, in pravi:

«Don Leon, šale je konec! Prihajamo, da napravimo račun. Glejte! Nas je več kakor dvesto vaših kolonov in splovinarjev in, ko bi hoteli, bi zadoščal en sam sunek in vi in vaši rbljbi bi končali v tej vodi. Toda mi smo delavci in ne navadni morilci, tudi ne tatje, kakor ste vi, grof, in vaši trinoži.

V spomin na ta prazničen dan in, da se popravijo tolikšna zatiranja, boste napravili, kakor zahtevamo. Ko bodo v oktobru potekle kmečke pogodbe, boste začeli prodajati zemljo vsem, ki si jo lahko kupijo. Tistim pa, ki si jo sedaj ne morejo kupiti, boste odpisali dolg v tistih krivičnih in lažnih knjigah, registrih vašega upravnika. Objubite nam to in prosto pot boste imeli! Naj vam nikar ne pride na misel, da bi nas naznanili! Nismo vam skrivili niti lasu. Ste zadovoljni? Če niste, vas bomo naznanili mi, in sicer vse, zaradi bogoskrunskega ropa, zaradi vroma in zaradi neprestanih goljufij. Vam je jasno? Tudi če vam bo dala vsa pravica prav, bo ostalo tu celo naselje, ki bo potem poročevalo z vami. Se razumemo?»

Grof je stegnil roko in vsa skupina je izginila v noč. Konec oktobra so začeli deliti zemljo po hribovitim predelu pred Tančo med mnoge kmete. To je bil prvi korak k rešitvi izpod fevdalnega suženjstva. Da, toda redki so bili izvoljenci, ki so jih poklicali, da postanejo samostojni gospodarji. Med njimi so bili predvsem največji zanikreži, ki so se svoj čas dobivali čuvaju in upravniku.

«Pa mi?» so spraševali delavni kmetje.

«Vi? Ostali boste praznih rok in brez vsega kakor don Falkučo», so jim odgovarjali graščinski.

Vse ostalo so prodali nekemu novopečenemu odeluhu. Kakor da bi kdo vse začaral, so izginila grofova sredstva in njegovi pomagači. Primorskega upravnika so našli mrtvega z glavjo v reki Parfi. Njegova žena iz Etrurije in z našimi okrašenimi čuvaji sta se vrnila v Maremo.

«Hm, on je zase našel Ameriko. Pa mi? Ostali bomo omeri! Potem pa verjemi grofu? In sedaj?» so spraševali ogoljufani kmetje.

«Sedaj se borba nadaljuje», je odgovoril Lizej. «Skopuhli imajo pred seboj nove posestnike, ki so še bolj pohlepni in ozkosrčni. Treba je popraviti vzajemnost, ki se je pretargala, in se boriti...»

(K O N E C)

UREDNIŠTVO: TRST - UL. MONTECCHI 6 II. TELEFON 33-808 in 94-638 - Poštni predaj 559 - PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 II. TELEFON 33-82 - UPRAVA: TRST - UL. SV. FRANCISKA št. 20 - Telefon 37-338 - NAROČNINA: mesečna 800 lit - Vnaprej letno 2250 lit, polletna 4400 lit, celoletna 7700 lit - SFRJ: v tednu 20 din, mesečno 420 din - Nedeljska: posamezna 50 din, 2400 din za leto 1965 - Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 115374 - Za SFRJ: ADIT DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1 - telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-140386 - OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v štirn enega stolovca trgovski 150, finančno upravni 250 osmerice 150 lit - Mali oglasi 40 lit beseda - Oglasi tržske in goriske pokrajine 30 lit - naročajo pri upravi - Iz vseh drugih pokrajin franje pri «Societa Pubblicita Italiana» - Odgovorni urednik STANISLAV RENKO - Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst